

Taxa postala... No. 224713/929.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj, Str. Baron L. Pop

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI LAP

Bérmentetlen leveleket nem fogadunk el. Ara 5 lej

SEPTEMBER 14.

ek

az új k?

szabbitsáról

Egyelőre a hivatalos

krétum, mely az

hathónapi időtar-

niszterelnök tegnap

ba utazott és Iorga

ra tárgyalt. Allítólag

is volt Tatarescu re-

namai

om repülőszit

Negociescu oktató sza-

lék ki. Bira őrnagy,

őztiek koponyaalpi

os állapotban szam-

tásai szerint a pilóta

ki akart kerülni egy

léghárító tüzet, mi-

szuhant.

ersorozatát:

ERNA LOY, WIL-

wyn film.

RT TAYLOR.

borut

etelik

rozott ellenzője ugyan

ellenállani az egyre

tudni nem lehet.

A félelmetes nap

Mialatt a Kol Nidre akkordjai esendülnek fel a világ összes zsinagógáiban, komor vihar...

Ezen a napon — a történelem különös végezte folytán — nemcsak a templomok csarnokaiban...

Nyon és Genf — súlyos elhatározások helye, amelyekről senki sem tudhatja e pillanatban...

A döntés órái ezek. Hevesen dobog minden ember szíve. Félelem és remény viaskodik minden ember...

Ha igaz az, amit már évekkal ezelőtt megjósolt egy angliai államférfi, nevezetesen, hogy 1937 a döntés esztendeje a világ békéje fölött...

Ez a Jom Kippur mintha nemcsak a zsidók, hanem az egész világ Jom Kippurja volna. Mintha büvös erő...

szuszus a Népszövetségnek a zsidó ellen

November második felében kormányváltás — decemberben általános választások

Tatarescu döntőfontosságú királyi audienciája. Ismét cáfol a Viitorul

Bucuresti, szept. 14. Az Uj Kelet tud.) Tegnap számunkba már megírtuk, hogy a Viitorul erősen megcáfolta azokat a nyilatkozatokat...

A kormányválság előreláthatólag november második felében válik aktuálissá. Az alkotmány értelmében október 15-én össze kellene hívni a parlament ülését...

A Viitorul a kormányutódlással foglalkozik mai számában is. Megálapítja, hogy a kérdésben, amely nem időszerű, a legképtelenebb verziók keringenek.

Ugyanilyen értelemben ír a Lupta is, amely ellentétes hírekkel szemben hangsúlyozza, hogy a liberális parlament nem fogják többé összehívni és nem is kerül sor a Tatarescu-kormány átszervezésére.

A vonatkozó határozat Tatarescu kedden esti sinai audienciájának eredménye. Ismeretes, hogy a miniszterelnök kedden Sinaiában volt és hosszas kihallgatáson jelent meg az uralkodó előtt.

A Timpu a fentiekkel szemben úgy értesül, hogy liberális körökben még nem mondtak le végleg a Tatarescu-kormány átszervezésének gondolatáról.

Egyébként az Adeverul tudni véli, hogy novemberben nem várható változás a belpolitikai életben.

Egyre inkább tért hódítanak a japán csapatok

Gsahar tartományban a japánok előrenyomulnak

Nankingi jelentés szerint a kínai csapatok tegnap befejezték a másodvonalakba való hátravonulásukat és a Sanghaji északi pályaudvart Lotiennel összekötő majdnem egyenes vonalat tartják.

Egyidejű kínai jelentés arról számol be, hogy egy kínai eszkadron bombázni kezdett és elhelyezett egy japán torpedórombolót, amely Kuancseu kikötője előtt cirkált.

Ez a Jom Kippur inkább, mint bármelyik napja a Balfour-deklaráció óta eiteit husz esztendőnek, számadást követel minden zsidótól.

Palesztinában. Amit elvesznek tőlünk, azért veszik el, amit elszalasztottunk ezen két évtized folyamán.

De a nemzetek tanácsa nemcsak afölött fog ítélkezni, ami büne ennek a népek, hanem afölött is, amit alkotott ez a nép megújodásának földjén az elmúlt husz esztendő alatt.

Hátsza el ez a Jom Kippur a fenyegető veszedelmeket népnünk és az egész emberiség feje felől, oszlassa el a sötét felhőket, melyek a holnap egén tornyosulnak, világosítsa meg az emberi gondolkodást, izzó ki belőle a gyűlölet és gonoszság szellemét.

VILÁG TUKRE

A „német gazdasági csoda“

Az Uj Kelet hasábjain már alkalmunk volt röviden kommentálni az amszterdami Querido kiadónál Or. Hans E. Priester tollából megjelent könyvet, amely joggal keltett feltűnést s amely igen eltérő a Németország határain kívül megjelenő könyvek zömétől...

A könyv akként jött létre, hogy a szerző aki egész mostanáig maga is a német gazdasági életben működött, egy angolszász bankcsoporttól kapott megbízást egy erre vonatkozó részletes referátum megírására, mely referátumot aztán, tekintettel eredeti rendeltetésén messze túlmenő jelentőségére, könyvalakban is kiadott.

Első egy rövid bevezető fejezet: a nemzeti szocializmus gazdasági előzményei. Háborúutáni infláció: látszatkonjunktúra, ebből válság (Liquiditátskrisise) eredt, melyeknek az újonnan felépült ipari konstrukciónak egész sora esett áldozatul.

Az eseményeknek, az elhatározásoknak ez a zsidó szíve verése, mint más éveknek az engesztelődésnapján, Ezen a Jom Kippuron nemcsak az egyéni zsidó sors ad bőséges, minden eddigénél több okot a magunkbaszállásra, a számadásra, hanem a kollektív zsidó sors, a nép sorsa is bünbánásra és számvetésre szólít minden egyes zsidót, bármelyik részén is él a földkereségnek.

Két ízben is elszalasztotta az alkalmát, hogy Franciaországot és Angliát megnyerje a gazdasági mentés munkájának. Ezzel állt be a végzet. Németország választhatott a bankcsőd és valutacsőd között. Nem azt tette, amit pár évvel ké-

sőbb Anglia, amikor lement az aranyalap-
ról, tartotta a márkát: deflációs válság
keletkezett (1931). A defláció — mint
Priester könyv folyamán ismételtén ki-
fejté, óriási terhet ró a tümegekre, a ke-
resetképtelenek száma egyre növekszik,
az állam kénytelen a törvény által előírt
munkanélküli segélyt tetemesen csökkenteni,
ez leszállítja a belföldi piac felvesző-
képességét s hozzá oly széleskörű elége-
detlenséget szít, mely elégedetlenségben a
további német politikai fejlemények gyö-
kere keresendők.

Mindamellett a Papen-féle munkaalkal-
mak teremtésére vonatkozó program fő-
leg pedig a jótételi fizetések beszünte-
tése (1932 június) átsegítette az országot
a mélypontra, a nemzeti szocialisták ural-
lomrajtása időpontjában (1933 január
30.) már meg volt a lehetőség a válság
előni küzdelem szélesebb alapon való foly-
tatására. A változás, e fordulattól most-
anáig meglepő, a munkanélküliség roha-
mosan csökkent, a leállított gyárak újból
dolgoznak, már-már kevés a szakmunkás.
Németország a fellendülés, a konjunktúra
képét mutatja. Ez azonban kizárólag az
állam kezdeményezésén alapszik. A náci
első teendője az volt, hogy a munkanélkü-
liséget s az ezzel járó nagyfokú elégedet-
lenséget erőteljesen csökkentse, erre al-
kalmas volt a hadiszerviz, az ország
új felfegyverzése, mely Hitleréknek poli-
tikailag amúgy is sarkalatos programja.
Igaz, ez eleinte még szűkebb keretek kö-
zött mozgott, gazdasági téren az elképze-
lés az volt, hogy az állam kezdeményezé-
se az ipari munka terén indítsa (Ankur-
belung), melyet a magánvállalatok át-
vesznek, s hogy ekként a gazdasági vérke-
rítés állandósulni, automatizálódni fog.
Ez az, ami nem történt meg. Amit a nem-
zeti szocialista kormány uralkodása óta
gazdasági téren művelt, nem előre kiter-
velt módon történt, hanem a körülmények
kényszerűen folytán, fokról-fokra, lépésről-
lépésre adódott, a mindenkor adott hely-
zet volt az, amely a túlzó szervezőképe-
séggel kiépített állami tervgazdálkodásra
s végül a fegyverkezésnek az újabb évek-
ben beállott példátlan fokozására vezetett.
Igen érdekes, hogy Priester a mai német
fegyverkezés méreteit gazdasági kény-
szerre vezeti vissza, nincs más módja a
német kormányának, hogy fenntartsa a
gazdasági életet, hogy üzemben tartsa a
termelést. Mint állami konjunktúra kezdő-
dött; miután a magán-tökeelzáródás, vál-
lalkodás nem indult meg, mint államkon-
junkturát kell finanszírozni. Minden kon-
junkturát finanszírozni kell, erre pénz- és
hiteleszközök szükségesek. Honnan vette
Németország? Hosszulejárta államköl-
csönökből nem tudta előteremteni, eddig
az erre irányuló kísérletek kevés eredmé-
nyét mutattak. Schachtra, a legfőbb
gazdasági tekintélyre hárult a feladat,
hogy kiutat találjon. Schacht „uzsora-gaz-
dálkodást” folytatott a bizalommal, mely
felé fordult. Az államkonjunkturát vál-
tók útján finanszírozták, melyeket a jegy-
bank leszámítól — nem ugyan nyíltan, a
maga nevében, de erre rendelt állami ala-
pítvány részvénysaságok, intézetek köz-
bejöttével. Az állam, a jegybank tehát
„Strohmann”-intézeteket től közebe, a
gyárvállalat, amely az államtól, vagy kö-
zegeitől megrendeléseket kap, váltót bo-
csát ki, melyet egy ilyen intézet tartozik
zsírálni, e váltók „Sonderwechsel” néven
vannak forgalomban. Ez volt Schacht
sakkhuzása, amelyet „Schacht-huzás”-
nak (Schacht-zug!) is neveznek. Ezek a
különváltók azonban annyiban különböz-
nek a rendes kereskedelmi váltóktól, hogy
utóbbiak csupán a már meglévő vásárló-
erőnek ideiglenes fizetés technikai eszkö-
zei, az új német különváltók ellenben a
hiteinfláció egy formáját képviselik.

A könyv egyéb fejezeteiből részletesen
megismerjük a német állami gazdasági
tervezőgazdálkodás számtalan nyilvánulását.
Az ország nyersanyagkérdése a német
gazdasági problémák nyújtópontjában áll,
1936 őszén a nürnbergi pártkongresszuson
Hitler kijelentette, hogy négy év leforgá-
sa alatt létre fog jönni a nyersanyag-
tartalék, Németország függetleníti magát a
belföldi nyersanyagoktól. E téren már
előbb is óriási tevékenység mutatkozott,
mesterséges gumit gyártanak, mestersé-
ges benzint, műpamutot cellulozából, stb.
Egyéb nyersanyagokra lehetőleg deviza-
nélküli behozatal útján igyekeznek szert
tenni.

Közzétették a mandátum-bizottság ülészakának jegyzőkönyvét

**„Az araboknak van, a zsidóknak
nincs hova menniük Palesztinán
kívül” — állapítja meg a mandátum-bizottság**

Hogyan fogják megállapítani a zsidó állam végleges határait

Genf, szeptember 14. Kivonatossan aikal-
munk volt már a mandátumbizottságnak a
palesztinai helyzettel kapcsolatos állásfoga-
lását ismertetni. A Népszövetség titkársága
most közzétette az állandó mandátumbizottság
32-ik ülészakának jegyzőkönyvét is, amelyet
a bizottság jelentésével együtt pénteken a
Népszövetség tanácsa elé terjesztettek és
amely szűgyesítvén képet nyújt a bizottság
tanácskozásairól és állásfoglalásáról.

A mandátumbizottság hangsúlyozza ugyan,
hogy a mandátárius kötelezettségek nem ösz-
szegyezhetetlenek az arabok és a zsidók
palesztinai törekvéseivel. Számolni kell azon-
ban a nehézségekkel, amelyekbe a mandá-
tum megvalósítása ütközik és ezért mérle-
lendők és megvizsgálásra érdemesnek tartja
egy új területi megoldásnak az előnyeit és
hátrányait. Ezzel kapcsolatosan a bizottság
többek között a következőket jelenti ki:

— Természetesen és jogosnak látszik,
hogy a mandátárius hatalom, amely igyeke-
zett eleget tenni a zsidók és az arabok ellen-
tettes palesztinai törekvéseinek és ezt egy, az
egész országra kiterjedő egységes közigazga-
tás útján nem tudta elérni, hogy felhatalmazást
kérjen arra, hogy olyan rezsimet létesítsen az
országban, amely mellett ezek a törekvések
kielégíthetők az ország egy-egy részében.

— Ez a megoldás természetesen nem fog
teljes elégtételt nyújtani a szembenálló felek-
nek. Az arabok számára bármilyen felosztás
szükség szerint azt jelenti, hogy le kell mon-
daniuk annak a területnek egy részéről, ame-
lyet öröklött birtokuknak tekintenek. A zsi-
dók számára a Transzjordánia elszakítása

folytán amugyis korlátozott nemzeti otthon
további elszűkítése mellett a befogadóképe-
ség újabb megrövidítését jelentené a fel-
osztás.

— Csak az a megoldás volna elfogadható,
amely lehetőleg minél kevesebb olyan helyet
vesz el az araboktól, amelyekre vallási, vagy
más szempontokból különös súlyt helyeznek.
A zsidóknak juttatott terület viszont ele-
gendő nagy, termékeny és a tengeri és szá-
razföldi közlekedés szempontjából jó fekvésű
kell hogy legyen, hogy intenzív gazdasági
fejlesztést és ennek megfelelően sűrű és gyors
telepítést lehetővé tegyen.

— Világos, hogy bármilyen bölcs és igaz-
ságos formában is eszközözzék a határok
megállapítását, ez a művelet ugyanakkor
az ellentétes törekvésekkel fog konfliktusba
jutni, amelyeknek a mandátárius hatalom
kormányzatának balsikerét tulajdonítja. A
határok megállapításánál bizonyára gondolni
fognak arra, hogy az egyéni fájdalmak, ame-
lyek az idegen uralom alá kerülésből fakad-
hatnak, ugyanazok lesznek mindkét oldalon
és ezeket az új rezsim által tanúsított türel-
messég és az általuk bevezetett gazdasági
rendszer enyhítheti, vagy súlyosbíthatja. De
nem szabad elfelejteni, hogy az arabok és a
zsidók kollektív nyomát nem lehet öszse-
hasonlíttani egymással, miután az araboknak
óriási területek állanak nyitva a Közel-Kelet-
en — amely egykor sűrű népesség lakóhelye
és ragyogó civilizáció otthona volt — míg a
zsidók letelepítése elől egy-egy nagyobb mér-
tékben zárul el a világ.

Az átlakoltatás nehézségei

— Ha keresztülvizik a felosztási tervet —
mondja a mandátumbizottság — úgy annak
sikere inkább az arabok és a zsidók viszonyá-
ra való kihatásától, mint az elfogadott ter-
ületi megoldástól fog függni. Ezzel kapcsola-
tosan meg kell jegyezni, hogy egy zsidó
Palesztina szomszédsága az arab nemzet gaz-
dasági és politikai fejlődése szempontjából
annál előnyösebb és annál kevésbé nyugtalanító,
minél prosperálóbb és minél alkalmasabb
az arra, hogy lakosainak törekvéseit
kielégítse. Ugyanakkor annál biztosítottabb
volna az arab világban szétszórt zsidók helye-
zete, minél kevesebb okuk lesz az araboknak
arra, hogy panaszkodjanak a zsidó államnak
saját kisebbségeivel szemben folytatott bel-
politikájára miatt és minél nyugodtabb lesz-
nek ezen állam külpolitikai céljai felől.

A Negev sokmilliósi investíciót követel

A Negevről a következőket mondotta a mi-
niszter:

— Ezen a területen kutakat ástak és meg-
állapítást nyert, hogy a víz sós. A Negev ma
olyan terület, ahol tudományos szóval élve,
az ember és a teve szimbiózisa található,
vagyis az ember a terére van ráutalva. Be-
duin föld ez, meglehetősen száraz, ha nem is
egészen pusztaság, kevés esővel. Alig hiszem,
hogy Dél-Palesztinának ezt a nagy
területét súlyos milliók investálása nélkül
valóban termékeny lehet tenni, intenzív
mezőgazdasági fejlődés számára. Ha valahol,
ugy itt alkalom adódott a zsidók és az ara-
bok együttműködésére. De a Negev ma tel-
jesen arab terület. Ha a jövőben kialakul a
béke, lehetőség nyílik ezen a területen egy
arab-zsidó együttműködésre. De most nehe-
zen volna elképzelhető, hogy ezt a területet
a zsidó államhoz kapcsoljuk. Ha praktikus
akarjuk megvalósítani a felosztási tervet,
ugy az első feladat az, hogy a zsidó állam
számára a lehetőség szerint minél egysé-
sebb területet biztosítsunk egységes határo-
kkal.

Jeruzsálem sorsa

— Ami Jeruzsálemet illeti — mondotta a
miniszter — nem lesz könnyű feladat a vá-
ros modern zsidó részét a zsidóknak átenged-
ni. A kérdést még nem vizsgáltuk meg rész-
leteiben, de a nehézségek önmaguktól adó-
dnak a bonyolult határvizonyokból. A régi
Jeruzsálemben vegyesen élnek keresztények,
mohamedánok és zsidók. A nagy, új Jeruzsá-
lemben is nehéz egységes zsidó területeket
találni, olyanokat, ahol nem laknak mohame-

állam megfelelően azoknak a követeléseknek,
amelyeket a mandátumbizottság felállított és
amelyek a népszövetségi alapokmányból
adódnak.

A mandátumbizottság ezért feltétlenül
szükségesnek tartja a mandátum által te-
romtett politikai iskolaidő meghosszabbítását
ugy az arab, mint az új zsidó állam számára.
Ennek az iskolai időnek az alkalmazása két-
féle formában lehetséges. Elképzelhető, hogy
bizonyos időre mindkét államot ideiglenesen
egységes rezsim alatt fogják össze, belső auto-
nómiájuknak minél messzebbmenő biztosításá-
val, a „kantonizálás” gondolatának a jegy-
ében, amelyet a királyi bizottság elvetett a
maga részéről. Mindkét kanton saját kíván-
ságai szerint szervezné meg belső kereteit
feltéve, ha respektálja azokat az alapelveket,
amelyek minden jó kormányzatnak elemi elő-
feltételei, küönösen a másik kantonhoz
tartozó a'attvalóik jogainak respektálása te-
kintetében. A közös ügyek, mint az országvé-
delem, a külpolitika és a vámügyek olyan
testületnek a kezében volnának, amely a man-
datárius hatalom elnökletével paritásos alapon
a két kanton egyenlő számú képviselőiből ál-
lanak. Szükség szerint lehetővé kell tenni az
egyik kanton lakói számára, hogy szabad el-
határozásukból a másik kanton területén le-
telepedhessenek és mindkét kanton kezdtől
fogva maga szabályozza a bevándorlást saját
szükségletei és szempontjai szerint.

Az is lehetséges, hogy a felosztás folytán
teremtett új egységek egymástól teljesen füg-
getlenül alakuljanak meg, de mind a kettő
mandátum alatt maradjon mindaddig, amíg
elegendő bizonyosságot nem szolgáltat arra,
hogy önmagát kormányozni tudja. A mandá-
tumbizottság ülésszakáról szóló jegyzőkönyv
magában foglalja azokat a nyilatkozatokat is,
amelyeket Ormsby Gore gyarmatiügyi minisz-
ter tett az ülészak folyamán a királyi bizot-
ság felosztási tervével kapcsolatban.

Ormsby Gore a felosztás előnyei

A miniszter többek között kijelentette,
hogy a felosztás alapján több zsidót lehet le-
telepíteni Palesztinában — és nemcsak Pa-
lesztinában, hanem az arab szomszédországok-
ban is — mint a jelenlegi mandátum továbbá
fenntartása esetén. Kijelentette továbbá, hogy
véleménye szerint a kérdésnek ily módon való
rendezése lényegesen hozzá fog járulni a zsi-
dók és arabok egymásközötti viszonyának ja-
vulásához. Meg vagyok győződve róla — mon-
dotta, hogy ha a Palesztina-kérdést, mint a
világ zsidókérdésének megoldási lehetőségét
tekintjük, a felosztás nagyobb lehetőségeket
nyújt a zsidók számára, mint az a rendszer,
amely eddig állott fenn Palesztinában.

A miniszter ezután az átlakoltatás kérdé-
séről beszélt. Kijelentette, hogy elképzelhetlen
egy olyan zsidó állam, amelyben a zsidók nín-
csenek többségben. A többséget mindenké-
pen biztosítani kell a zsidók számára. A bi-
rodalom kormánya ezért igen komolyan fog-
lakozik a királyi bizottság azon javaslatával,
amely arra irányul, hogy a zsidó állam terü-
letén maradó araboknak jelentős részét az
arab állam területére telepítsék át. A bi-
rodalom kormánya lehetségesnek tartja ezt, ha
az arabokban hajlandóság mutatkozik az át-
költözésre. Nyilvánvaló, hogy ennek a kérdé-
nek a vizsgálata újabb szakértő-bizottság ki-
küldését teszi szükségessé. Bizonyos számada-
tokkal azonban máris rendelkezünk. Egyik
legtapasztaltabb mezőgazdasági tisztviselőnk
véleménye szerint egyedül Transzjordániában
százezer családot lehet letelepíteni, nem be-
szelve Palesztinának arab részeiről. Magam
is azt hiszem, hogy a zsidó állam területén
kívül megfelelő helyet fognak találni az arabok
áttelepítésére és mezőgazdasági fejlődésükre,
különösen Transzjordániában.

ISKOLAKÖNYV IRÓ-
RAJZSZER
LEPAGE MÁL-JÓ,
OLCSÓ

**Amikor de
kérdésről**

**Mindketten
megoldásá**

Bucuresti, szept-
politikusok soroz-
után vasárnap a
mokratikus párt v-
dőkérdésről, amel-
repele mostanáig
lés napirendjén.

A radikális pa-
Leanca képviselő
Kijelentette, hogy
zik. A zsidókérdé-
megélhetési lehet-
nének zsidók, más-
ki. Ezzel szemben
szervezet, amelybe
ki kiaknázza, aki
szert meg kell vá-
állapotok és a vá-
misítja a népakar-
változik, nem lehe-
vulásától.

Ezután Iordan-
szerint a községi
szes pártok veres-
párt sem teljesítet-
mányon volt. Ha
kormányoznak, m-
mindig az ostrom-
mittálja az orszá-
csak akkor jogosu-
nak, a liberálisok
nyugalom és fejlőd-
ló osztályok most
küzdenek. A nemz-
nagy büne, hogy
nemzeti parasztpá-

Ezután a zsidók
a következőket m-
— A nacionalis-
azért megy ros-
nagy a befolyásu-
mint Leanca, hog-
des. En állítom, m-
léma azonban nem
hogy a román to-
dözhet hitéért. H-
zsidókérdést? Ne-
nak a politikai é-
szerepük volt. N-
Nálunk nem léte-
lélmája, mert ha
állanak, akik em-
denek. Az irodak
meglehetősen ke-
talan a sajtó utj-
melyes zsidó bef-
mazunk erőszak-
szolidarisak és
gondolkodásu lap-
reggeli lapot, m-
egy igen nacion-
tők egy része zsi-
semmi jogcsúlsá-
kakat oktasson.

— Ami a gazo-
gadhatalan, hog-
pet töltenek be.
a mozgalmat a z-
zem Cuzától, mit-
Megöli őket? Ne-
keresztények vag-
rokon őket Pale-
remény sem élte-
ezt a problémát
ért bűnösek
máról holnapra
ért a spekuláció
dagodott hitest-
jon szüksége va-
megrázkódtatás-
nemzeti mozgalm-

knak
linán
tság
határait

Amikor demokrata pártvezérek beszélnek a zsidó-kérdésről

Iunian meg akarja szüntetni a kisebbségi pártokat

Mihalache: a nemzeti munka támogatását követeli

Mindketten sürgetik a gazdasági zsidó-kérdés megoldását

Bucuresti, szeptember 14. A jobboldali politikusok sorozatos megnyilatkozásai után vasárnap a két még megmaradt demokratikus párt vezére nyilatkozott a zsidó-kérdésről, amely elkerülhetetlenül szerepel mostanáig minden politikai gyűlés napirendjén.

A radikális parasztpárt orhei gyűlésén Leanca képviselő volt az első felszólaló. Kijelentette, hogy zsidókérdés nem létezik. A zsidókérdés egyesek számára jó megélhetési lehetőség. Ezek, ha nem lennének zsidók, más bűnbakokat találnának ki. Ezzel szemben létezik a rossz állam-szervezet, amelyben a termelőket mindenki kiaknázza, aki csak teheti. Ezt a rendszert meg kell változtatni. A rendkívüli állapotok és a választási törvény meghamisítja a népakaratot. Amíg ez meg nem változik, nem lehet szó a helyzet megjavulásáról.

Ezután Iunian emelkedett szólásra, aki szerint a községi választásokon az összes pártok vereséget szenvedtek. Egyik párt sem teljesítette ígéreteit, amikor kormányon volt. Ha a liberálisok olyan jól kormányoznak, miért tartják fenn még mindig az ostromállapotot, mely kompromittálja az országot? Az ostromállapot csak akkor jogosult, ha zavargások vannak, a liberálisok pedig azt állítják, hogy nyugalom és fejlődés van. Holott a termelő osztályok most is súlyos nehézségekkel küzdenek. A nemzeti parasztpártnak az a nagy büne, hogy eltért programjától. A nemzeti parasztpárt nem demokratikus.

A romániai zsidókérdés

Ezután a zsidókérdésre tér át Iunian és a következőket mondotta:

— A nacionalisták azt állítják, hogy azért megy rosszul, mert a zsidóknak nagy a befolyásuk. Én nem mondom, mint Leanca, hogy nem létezik zsidókérdés. Én állítom, hogy létezik. Ez a probléma azonban nem vallási kérdés, mint-hogy a román toleráns és senkit sem üldözhet hitéért. Hogyan kell mérlegelni a zsidókérdést? Németországban a zsidóknak a politikai életben közvetlen vezető szerepük volt. Nálunk ilyesmi nem létezik. Nálunk nem létezik a zsidó szellem problémája, mert ha ez létezne, azok mellett állanék, akik ennek eltávolításáért küzdenek. Az irodalomban a zsidó befolyás meglehetősen csekély, a politikai életben talán a sajtó útján lehetne beszélni valamely zsidó befolyásról. De miért alkalmazzunk erőszakot? A románok legyenek szolidárisak és mellőzzék a nemromán gondolkodású lapokat. Látok azonban egy reggeli lapot, mely azt bizonyítja, hogy egy igen nacionalista lapnál a szerkesztők egy része zsidó. Ennek a lapnak tehermentesítése szükséges ahhoz, hogy másképp oklásson.

— Ami a gazdasági helyzetet illeti, tagadhatatlan, hogy a zsidók vezető szerepet töltenek be. Indokolhatja-e azonban a mozgalmat a zsidók ellen? Öt évé kérdem Cuzától, mit fog csinálni a zsidókkal? Megöli őket? Nem — válaszolta Cuza — keresztények vagyunk, átküldjük a határokon őket Palesztinába. Most már ez a remény sem éltetheti, mert racionálisan ezt a problémát nem lehet megoldani. Miért bűnök a gettó zsidói, akik máról holnapra tengetik életüket, azokért a spekulációkért, amelyeket megzavart hitelességeik követnek el? Vajon szüksége van-e az országnak egy új megrázkódtatásra? Megértem azt, ha nemzeti mozgalmat inaugurálnak, ez azon-

ban az egész ország javát kell, hogy szolgálja. Ha kiemelnék a zsidókat a gazdaság irányító helyekből, kétségtelen érzelmi sikert érnének el vele. De vajjon az elnyomó gazdasági rendszert kiküszöbölnek-e? Egészen bizonyos, hogy nem, Harcunkat az elnyomó és kizsákmányoló rendszer ellen kell folytatnunk. Még nem láttam az ugynevezett nacionalistáknál, hogy a trösztök és a spekuláció ellen harcoltak volna. Ők csak a részvénytársaságok igazgatóságainak „megtisztításáról” beszélnek.

Az összes kisebbségi pártok megszűntetéséért

— Örülnek, ha hazánkban csak románok volnának. Csakhogy négy millió más anyanyelvű állampolgár is él közöttünk, ezekből közel egymillió zsidó. Nekünk is jogunk van szolidárisoknak lenni, mint ahogyan a zsidók, vagy a szászok is azok. Az államnak támogatnia kell a román

Select Mozgó

Csütörtöki kezdettel:

Freddie Bartholomew, Tyrone Power, Nancy Carroll

világláger:

London futárja

Monumentális rendezési film! Egy szerelem története, amely egy országot hozott lázba!

gyermekeket, ha azok arravalók és a gazdasági életet szövetkezetek útján kell felélni. Jogunk van a román elem védelmére olyan intézkedéseket tenni, amelyek bennünket az együttélő népek kulturális és gazdasági nivójára emelnének, de minden, a román egység szétbontására irányuló törekvés büncselekmény.

— Azt állítják, hogy én kijelentettem volna, nem veszek fel zsidót pártomba. Ez nem felel meg a valóságnak. Harcoltam a Zsidó Párt ellen is és amikor választási megegyezést ajánlottak fel, nem fogadtam el. Az összes kisebbségi pártok megszűntetéséért harcolok. Nemrégiben láttuk a Magyar Párt meghiusult kísérletét, hogy a székelyeket magaköré csoportosítsa. Állítom, hogy nekünk is van szerepünk ebben a sikertelenségben. Bejártam a székelyföldet és felvilágosítottam a tömegeket, hogy nem népi alapon, hanem az érdekei alapján ítélje meg a dolgokat.

Iunian ezután a Zsidó Pártot támadta és hangoztatta, hogy a kisebbségi pártok ellen irányuló politikájával jobban szolgálja a nemzeti gondolatot, mint mások.

Iunian beszédének méltatására még alkalmunk lesz visszatérni.

Ugyancsak vasárnap beszélt a zsidókérdésről Mihalache is.

— Könnyű azt mondani az ifjúságnak: üzzétek el a zsidókat és a kisebbségeket

A háztartási munka dacára is ápolt lehet bőre ha NIVEÁT használ

Még ha gyakran éri hideg, meleg víz, akkor is frise üde maradhat bőre, ha azt NIVEÁ-val ápolja.

Az Eucerit hatása ez!

Nivea krém dobozban és tubusban Nivea-Olej

és foglalkoztatják el helyüket. Vannak kisebbségeink, fatális történelmi körülményeink következtében és a mult mostoha uralmának tudatos aknamunkája miatt. Ami az istentől való, nem változtathatjuk mi meg. Megjavitathatjuk azonban azt, ami igazságtalan. A földünkön született és nevelkedett kisebbségekkel békében kell élni. Különleges intézkedésekkel támogatjuk a románokat, hogy elérjék a kisebbségek kulturális fokát, akiket idegen uralmak a román elem kárára támogattak. Harcolnunk kell a román elem elsőbbségéért az állampolgárság művében.

Hogy „intéződik el” a zsidókérdés

— Létezik egy specifikusan zsidókérdés is. A zsidók élete végzetes módon a kapitalista rendszerhez és a kereskedelemhez

van kötve. Így versengésbe kerül az autchtion kapitalista elemmel, másrészt pedig együttműködik ezzel a román munka kihasználásában. Ilyen módon a nacionalista fellángolás nagy működési területre, természetes reakcióra és különböző osztálykérdésekre talál. A politikusnak az a feladata, hogy meglássa az igazságot és hogy a valóságra építsen. A nemzeti munka támogatásával és a parazita kihasználás mellőzésével nagyrésztben a zsidókérdés is elintéződik. A szövetkezet a nép fejlesztésére szolgáló intézmények alapköve marad, mert támogatja a parasztot és fölöslegessé teszi a kizsákmányoló közvetítőt.

Végül Mihalache a nagy román erények támogatásának szükségességét hangoztatta kulturális és gazdasági téren egyaránt.

Bezárult a nürnbergi náci-kongresszus

Hitler nem harcol a régi német határok visszaállításáért

Nürnberg, szeptember 14. A nemzeti szocialista kongresszuson tartott záróbeszédében Hitler rámutatott arra, hogy a mai Németország nem áll harcban dinasztikus érdekekért, vagy pedig a régi határok visszaállításáért, hanem történelmi harcot viv a bolsevizmus rákfenéje ellen. Mint ahogyan Anglia és Franciaország nem hajlandók engedelményeket tenni Németországnak és Olaszországnak az európai

egyensúly rovására, éppen úgy Németország sem tud belenyugodni olyan változtatásokba, amelyek a bolsevizmus javára billentené a mérleget. Németország sem gazdaságilag, sem politikailag nem szigetelte el magát. A Harmadik Birodalom hajlandó együttműködni békésen mindenkivel, de készen áll arra, hogy fegyverrel válaszoljon bármilyen támadásra.

A vasgárda offenzívát indított a kereskedelem meghódítására

„Kereskedelmi harc” és kiűntetés az érdekes vasgárdista kereskedőknek. A „Totul pentru Tara” lövésnyomát akar teremteni a politikai pártokkal

Bucuresti, szeptember 14. (Az Uj Kelet tud.) A vasgárda vezére: Zelea Codreanu kereskedelmi offenzíva beindítását határozta el. A gárda eladási és fogyasztási szövetkezetek megteremtésével veszi fel a harcot az „idegenek” ellen. Bucarestiben és az ország több más városában létesültek az utóbbi időben szövetkezeti formában megszervezett gárdista éttermek, üzletek, etc. Tegnap a gárda bucaresti székházában, ugynevezett zöldházban

ünnepélyes keretek között kimondották a „legionárius kereskedelmi rend” megalapítását és ugyanakkor Zelea Codreanu bejelentette, hogy „A legionárius kereskedelmi harc” címen érvényre juttatott azon gárdisták megjutalmazására, akik kereskedelmi téren különösen kitűntették magukat.

Az első ilyen kitüntetést Gh. Serafim, Filipo Vasile és Novac Cornelia kapták. Ezek a bucaresti gárdista éttermek szervezői közül valók, a legnagyobb részét diákok, tanárnők, diáklányok, akik maguk végzik a főzést, kiszolgálást és a beszerzést.

Lehengerelni a riválisokat

Zelea Codreanu beszédét tartott az egybegyűlték előtt. Elmondotta, hogy most van két éve az első gárdista kereskedelmi kezdeményezésnek, amely mindenütt a legteljesebb sikert hozta. Most elérkeztünk küszöbére a nagy offenzívának, amelyet a kereskedelemnek Románia által elvesztett harctéren indítunk. Ezért van

szükség a kereskedelmi légió megszervezésére. Hivatása az lesz, hogy méterrel méterre hódítsa vissza a románok által elvesztett gazdasági pozíciókat. Ez az új testület egy évig az én parancsnokságom alatt áll. Harcunk történelmi harc, amely be lesz írva a nemzet könyvébe. Meg fogjuk dönteni az évtizedeken át tudatunkba bevéssett érveket, bebizonyítva, hogy a mi román vérünkől mégis szülehetnek kereskedők, akik mindenkivel állják a harcot és akik le tudnak hengerelni bármilyen riválit.

Az ujonnan alapított kereskedelmi harc rend katonás fegyvellemel lesz megszervezve. Minden kereskedelmi vállalkozás legionárius családot alkot, amely sejtekre osztozik. A munkásai önkéntes katonái a vasgárdának, akik lábhoz tett fegyverrel dolgoznak a kereskedelemben és áldozatkészek. Az új rendbe csak egy legionárius parancsnok és a megyei tagozati vezető ajánlásával vehetők fel a tagok. A tagfelvétel azonban csak egy évi próbaidő után válik véglegessé.

A „Totul pentru Tara” békülékeny taktikája

Ugyancsak tegnap tartotta ülését a Totul pentru Tara párt központi vezetősége. Zelea Codreanu expozé tartott a politikai helyzetről, majd bejelentette hogy a párt a parlament felosztása után azonnali erőteljes választási kampányt indít s az összes megyékben jelölési listákat tesz le. Végül elhatározták, hogy a Totul pentru Tara megkíséreli jószomszédi viszonyt teremteni az összes politikai csoportokkal és ezért a választási kampány során nem fogják sértegetni a politikai pártokat, vagy azoknak vezetőit.

IRÓ-
RAJZSZER
G E N A L - J Ó
G E O L C S Ó

SPORT

Örvendetes fejlődésnek indult Erdély zsidó sportja

Kulturházat épít a szigeti Sámson. A szatmári Barkochba is bekapcsolódott az erdélyi hivatalos sportéletbe. Erdély legnépesebb zsidó sportegyesületévé fejlődött a nagyváradi Makkabi

Cluj, szeptember 14. (Az Uj Kelet tud.) Az utolsó két évben igen sokat fejlődött Erdély zsidó sportja. A zsidó sport vezetői belátták, hogy a zsidó sport nem maradhat az eredményességre való törekvés sablonos keretei között. A sportolónak tömegsportok útján való fizikai nevelése és a pozitív zsidó építőmunkába való bekapcsolása a zsidó sport igazi célja és ennek a programnak kell működésük mindenekelőtti alapját képeznie.

Kulturház építését vette tervbe a szigeti Sámson

A szigeti Sámson jelenlegi vezetősége, Berkó Artur dr. elmölköl az élen, teljesen a Makkabi célkitűzések irányában vezeti a nagymultú egyesületet. A vezetőségnek az érdeme, hogy az egyesület tornaszakosztálya igen népes részvétellel megkezdte működését. A Sámson vezetőségének agilitását igazolja, hogy egymásután kétszer rendezték meg Szigeten a Romániai Makkabi Szövetség bajnoki teniszversenyét, a zsidó teniszsport vezetői és a résztvevők legnagyobb meglepedésére. A versenyeket a Sámson saját pályáin rendezték és a vezetőség már most lekötötte magának — minthogy az országos bajnokság jövőre Csernovicban lesz — a kerületi bajnokság rendezési jogát. Ez utóbbira Berkó dr. elnök szerint fontos hivatás vár, minthogy a Sámson az őszi és téli idény folyamán előadássorozatot kíván rendezni. Ezenfelül a Sámson Berkó dr. kezdeményezésére kulturház építését vette tervbe, amelyben a Sámson a modern követelményeknek megfelelő tornatermet is kíván építtetni. A kulturház céljaira rövidesen telket vásárol a Sámson. Az elnökség jelenleg tárgyalásokat folytat Sziget ortodox főrabijával, hogy a jesivának tanulói zsidó ifjúság rendszeresen járjon testedzésre a Sámson tornaszakosztályába.

Az újjászervezett Barkochba bekapcsolódott a zsidó sportéletbe

A szatmári Barkochba sportegyesület az utóbbi időkben különböző utakon próbálkozott a zsidó sport célkitűzéseinek megvalósításával. A Barkochbában azonban nem volt meg a centrális vezetés, az egyes szakosztályok külön vezetőség irányítása alatt működtek anélkül azonban, hogy egymás sorsával törődtek volna, amely együttműködés hiánya miatt sokat szenvedett Szatmár zsidó sportja.

Weisz Ignác, a kolozsvári Makkabi kerület elnöke a közelmúltban Szatmáron járt, ahol a különböző szakosztályok vezetőivel közös értekezletet tartott. Az értekezleten, miután a Makkabi-sport programját ismerteték, közös vezetőséget választottak, amely az egész egyesület centralizálására és vezetésére hivatott. Az új vezetőséget az összes szakosztályok lelkes támogatásáról biztosították. Első teendői közé a Barkochba erőteljes tagszerzési akció beindítását, valamint a tornaszakosztály működésének biztosítását sorolta. A Barkochba élen Markovits Aladár dr. elnök áll, akinek páratlan agilitása és a zsidó sport ügyével szemben mutatott szeretete garanciája annak, hogy a Barkochba új vezetősége rövidesen ott lesz a zsidó jövő építői között. Hihető ez annál is inkább, mert az egyesület ügyvezetői elnöki tisztét Burger László dr. vállalta. A Barkochba új vezetősége egyébként a következő: Elnök dr. Markovits Aladár. Ügyvezető elnök Burger László dr., főtitkár Sámuel Endre dr. Az egyes szakosztályokat a központi vezetőségben a következők képviselik: Futball: Lebovics Adolf, asztalitenisz: Freimann Zoltán, torna: dr. Markovits, tenisz: dr. Roth.

Erdély legnagyobb sportegyesületévé fejlődött a nagyváradi Makkabi

Az erdélyi zsidó sportmozgalom egyik leg-szebben fejlődő egyesülete a nagyváradi Makkabi. Több mint tíz szakosztály működik a legnagyobb siker és érdeklődés jegyében a nagyváradi Makkabiban. Tágas otthona van, amely állandóan érdeklődőkkel van tele. A teniszszakosztály Halmi István dr. kiváló vezetése mellett sikert sikerre halmoz és nagyszámú gárdájával a legjobb uton van a zsidó teniszhegymónia elhódítása felé. Az egyesület vezetése Váradi dr. kezébe van letéve, aki páratlan ügybuzgalmát kitűnően értékesíti a zsidó sportegyesület vezetésében. Az egyes szakosztályok fejlesztése mellett Váradi dr. elnök, Steiner István főtitkárrel együtt, aki a Makkabi-eszmék legfőbb pro-

pagálója, az őszi szezonra a tagok kulturális nevelését készíti elő. A nagyváradi Makkabi a közeljövőben az egyik sportágban örökös vándorkupa alapításával siet a Makkabi Szövetség kolozsvári kerülete által rendszeresített erdélyi kerületi bajnokságok sikerét elősegíteni.

Sajnos, a temesvári Kadima távol marad minden zsidó sportmegtalálkozástól, bár a temesvári zsidó sportolók elég gyakran jelennek meg az általános sportrendezvényeken. Azonban nemcsak hogy távolmaradnak a Kadima sportolói a Makkabi rendezvényei-

tól, de a Kadima vezetősége a Makkabi irányító szervek megkereséseire hosszú hónapok óta nem is válaszol.

Megérkezik Kolozsvarra a kisanant autóverseny résztvevői

Cluj, szept. 14. (Az Uj Kelet tud.) Kedden délután három óra után, a város polgári és katonai hatóságainak képviselői sportemberek, valamint nagyszámú érdeklődő jelenlétében futottak be a kisanant autó és motorkerékpárverseny résztvevői. Elsőnek a 48-as startszámot viselő motorkerékpár, majd a 49-es, hamadiknak az 52-ös érkezett be. Utóbbi Zilahy kolozsvári vezette. Az autókategóriában elsőnek a 134-es autó érkezett be. A versenyzők a mai napon a Kassa-Kolozsvár 460 km-es utat futották. A versenyzőkkel érkezett két autóbán a csehszlovák tiszteknek egy csoportja is egy ezredes vezetése mellett.

A versenyzők kedden este az Automobil Club bankettjén vettek részt, majd szerdán reggel 7 órakor a Román Opera elől folytatják útjukat Bucurestin át Belgrádba.

KÖZGAZDASÁG

Külföldiek zárolt bankbetéteinek feloldása

Közöltük annakidején, hogy a kormány a külföldiek Romániában zárolt lei követeléseit feloldotta. Ezen rendelettervénnyel mikénti végrehajtására vonatkozó utasítást most adta ki a Nemzeti Bank.

Hazai bankoknál folyó évi július 9-én (a törvény kihirdetése napján) elhelyezett külföldi követelések felett a számlatulajdonosok bel-földi pénzügyi műveletekre minden eözetes jóváhagyás nélkül rendelkezhetnek.

Külföldi szállításokra vonatkozólag változatlanul érvényben marad az export bevételek tekintetében intézkedő devizatorvény, mely szerint az e adásból eredő devizák a Nemzeti Bankra engedményezendők és nem változtat ezen, ha az áru vétele külföldiek feloldott lei követeléseiből egyenlítették ki.

Újabb bankbetétek létesítése tárgyában, tekintet nélkül a számlanyitás idejére, a rendelet a következőképp intézkedik:

I. Nincsen előzetes jóváhagyáshoz kötve számlák nyitása és azok elismerése a következő esetekben:

- a) Külföldről efectiv beküldött lej bankjegyekre 1937 szeptember 30-tól kezdődőleg, ha azok csomagban való beérkezését a címzett a Nemzeti Bank pénztáránál igazolja.
- b) Belföldön letétbe helyezett értékpapírok eladásából és azok szelvényeinek beváltásából eredő bevételek;
- c) Külföldről beküldött értékpapírok eladásából és azok szelvényeinek beváltásából eredő bevételek, ha azok behozatalt a Nemzeti Bank előzetesen engedélyezte.
- d) devizák eladásából eredő bevételek annak igazolása mellett, hogy az eladás a Nemzeti Banknak történt.
- e) Azon elismeréseknél, melyek oly követelésekbe szállított árukból bírnak, azzal a feltétellel, hogy a száma elismerésével egyidejűleg a megfelelő behozatalt okmányok a banknál letétbe helyeztetnek.

II. A Nemzeti Bank előzetes jóváhagyása kikérendő:

- a) hitelek nyújtásából eredő számlái elismerések esetében;
 - b) követelések beszedéséből eredő bevételek folyószámlái elhelyezésénél;
 - c) külföldi számlatulajdonosok egymásközti átutalásainál beföldi leiszámlákon.
- Ezen rendelkezések pontos betartásáért a betétet kezelő bankok felelősek.

(Sch. R.)

Székrekedésben szenvedőknek reggelként egy pohár természetes „Ferenc József” keserűvizet a belek eldugulását gyorsan megszünteti, a gyomor működését előmozdítja, az anyagcserét megélieníti, a vért elfrissíti, az idegeket megnyugtatja, s így kellemes közérzetet és fokozott munkakedvet teremt! Az orvosok ajánlják

Újabb nyertes Inzestrare-kötvények

Az elmúlt héten részletesen beszámoltunk az Uj Kelet Inzestrare-kötvény akciójának eredményéről és a nyeres kötvényszámokat fel is soroltuk. A később beküldött kötvényszámok között azóta a következő nyertes kötvényeket találunk:

- 590.533—6, Mon. Of. 1935 nov. 7.
- 762.101, Mon. Of. 1937 aug. 7.
- 2,049.721, Mon. Of. 1936 no. 7.
- 2,615.621—4, Mon. Of. 1936 febr. 7.

A fenti kötvényeket egyenként 1200 lejfel váltják be. A kötvényszám mellett feltüntetjük a Monitorul Oficialnak azt a számát, amely a kisorsolt kötvény számát tartalmazza.

Ismételten felhívjuk olvasóink figyelmét arra, hogy kötvényakciónk befejeztük és erre vonatkozó újabb megkereséseket nem áll módunkban elintézni.

Művészi lakberendezés
SZÉKELY ÉS RÉTI
BUTORGYÁR R.T. · BUCURESTI · TG. MUREŞ
TERVEZÉSEBEN
KIVÁ NATRA MEGBIZOTTUNK FELKERESI

TURISZTIKA

A Haggibbor turisztikai szakosztálya vasárnap, folyó hó 19-én, tekintettel az ünnep előtti napra, csak városkörnyéki gyalogturát rendez a következő útiránnyal: Plecska-völgye — Dumbrava — Gorbóvölgye.

Indulás a turára reggel 8 órakor a clubház elől Str. Memorandului 13. Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

APRÓ HIRJÉTESEK

Egyszeri kiadásánál egy szö 2 lej, vastagabb betűvel 4 lej. Legkisebb apróhirdetés 20 lej. Állásúterjesztésnek 36 szö szölek kedvezmény. Apróhirdetések díja előre fizetendő. Jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

Jobb zsidóné, aki bejárónővel egy kisebb háztartást elvégezne, fizetési igényekkel írjon. Deutsch Jakabné, Timisoara, II. Str. Daclor 25. szám.

Czur-Salom parcella eladó. Reflektánsok, írjanak „Brdemes” jellegre a kiadóba.

Saját termései máramarosi nemes fajalmát 7 leivel kilogrammonként ab Sighet, csomagolás és fuvar költség saját árbán, szállít 60—70 kilós ládákbán kívánt szortimentben előleg és utánvét mellett Fuchs Eduard Sighet.

Inzestrare kötvények, valamint küll- és beföldi sorsolással egybekötött értékpapírok ellenőrzési irodája Sighet, Auerbach Béla.

Eladó borkesztyű készítéshez teljes felszerelés: 5 drb. kesztyűvarrógép, 16 drb. francia gyártmányu caliber férfi és női kesztyűhöz, 2 drb. nagy vasprés, 1 drb. tölgyfa szabáscsantal, 1 drb. düllirőző íveglap, 2 drb. düllirőző kés, stb. 50.000 lejért. Katz A. Targu-Mures. Str. Eminescu 34.

Háromszobás villalakás Astoria hotel mellett kiadó. Str. Maloasa 7.

Hűsék Chamusimokat jókarban megvételre keresek. Káhán, Corvinilor 54. Satumare.

Vidéki, igen jóforgalmu szikvizgyár és söraktár, ingatlanokkal együtt, kizárólag a tulajdonos egészségi állapota miatt, eladó. Bővebbet a kiadóhivatalban.

Eladó mesterhegedű. Megtekinthető P. Mihai Viteazul 40. I. em. Gerébnel.

Kiskereskedők és kisiparosok szakosított könyv felfektetését autorizált könyvelő okosdíjazás mellett vállalja. Cim a kiadóhivatalban.

Román, német óralevezést vállalom. Cimeket a kiadóba.

Keresek a belvárosban különbejáratu téeszobát. Ajánlatokat „Földszintes” jellegre.

Veszek megbízom részére Dermata-résvenyt. Ajánlatokat kérek legolcsóbban Hatsohek bankbizományos Arad, Bulev. Carol 46.

Férfi és női varrógépek: Naumann, Kaiser, Gritzer, Stoever máka fedeles és sülyesztő, valamint alkatrészek. Kerékpár, máka: Dükkopp, Helical prem. Waffennrad és alkatrészek, haláleset miatt, egytömegben, vagy külön-külön eladó. Felvilágosítást ad Jäger Adolf Alba-Iulia, Str. N. Filipescu 12. Üzlet-helyiség kiadó.

Szaképpzett textiles segédet jó fizetéssel azonnali belépésre keres Frenkel Zoltán divatruháza Satumare, P. Bratianu 15.

Fatisztviselő, fiatal kezdő, ellátás ellenében szombat megtartásával állást keres. Cim: Káhán Sena Halmeu.

GONDTALAN ELVEZETET, mindenki vágyát biztosíthatják kizárólag a csodálatos Brilliant-Extra-Primitima és LUXUS-Silken-finest minőségek.

Nagy halottja varberiségnek. Pár hetet kevés szenvedélyes Tamás, a „felszlovák köztársaság” Bár Masaryk hánul, mégis megdőb mindazoknak köréb az európai demokrágiá szemlélet, az emgok legfenekelőbb tétéményesét. Masaryk Tamás európai lelkiismeret politikai gondolatja, a zsidóság naélök sorából. Egyéni sorsa, szése a csehszlovák csehszlovák államra predesztináltak, felszabadulásának srehajtója legyen. Am Masaryk Ta viszonylatban volt európai viszonylatnak világhossága, b szemponokat keresette a nemzeti kerlidarításának, az efenyei felé mutatót Masaryk Tamás a ténétében talán egvont a platói álomnak, hogy a népeket bölcselők kormány és a tökéletesülés.

E nagy gondolkomunkassága legalább méretű, mint politikai bölcselést alkalmazási érzületének magta a politikai élet tkeze alatt mentes szedélgők és törtetőt Ma, amikor a nemdés szennyvizei árma, amikor az antis karöltve járó reakció a szellemi és anyagi saryk Tamás halála jelent az európai hlygére s szinte felreánk, zsidókra.

Mert Masaryk Tamének tisztultságát mentes érteleme ragdig a zsidóság igazvénnek, atyai jóindul is. Barátja volt a cionai zsidó építésnek ló elismerője a zsidó nyeinek, nemes pá csehszlovákiai, de a gának is.

S ezt a jóindulatát tatta meg, amikor, köztársaság nagytek lamhatalom legfőbb delkezett, hanem má még elnyomatásban narchiában. A hírdet polnai v Masaryk olyan erkő lott a megvádolt zsidó rendszerint csak a sz megáldott, kivételes sága. Nagyszerű dia ra törte a vérvádat zonyítékait” s nagyre Hilsnert, a pör vádl bilitálni kellett.

Masaryk Tamás nyomta rá bélyegét s saság részves polititére s az ő szellemi fiatal köztársaság má Ennek a csodálatos be, hogy a Harmadik hárommillió — s tu hiterista beállítottás kisebbsége ellenére is társaság üditő oázisa mak, áttörhetetlen g demagógiának és ked szista-diktatorikus pr Masaryk Tamás jó

Meghalt Masaryk Tamás

Nagy halottja van az európai kulturemberiségnek. Pár hetes betegség és viszonylag kevés szenvedés után meghalt Masaryk Tamás, a „felszabadító elnök”, a csehszlovák köztársaság első államfője.

Bár Masaryk halála nem jött váratlanul, mégis megdöbbentő hatást vált ki mindazoknak körében, akik benne látták az európai demokrácia, a humanista világszemlélet, az emberi és kisebbségi jogok legfőbb apostolát, mintegy letéteményesét.

Masaryk Tamás halálával az emberi és európai lelkiismeret, a bölcselété érett politikai gondolat legnagyobb megvalósítója, a zsidóság nagy barátja távozott az élők sorából.

Egyéni sorsa, származása, nemzeti érzése a csehszlovák nép és az újjáalakult csehszlovák állam élére sodorták őt, arra predesztinálták, hogy e nép nemzeti felszabadulásának szellemi és anyagi végrehajtója legyen.

Am Masaryk Tamás nemcsak nemzeti viszonylatban volt nagy államférfi, hanem európai viszonylatban is, mert szellemének világossága, bölcselétének egyetemességét szempontra kereső mélysége szétfeszítette a nemzeti kereteket s a népek szolidaritásának, az egyetemes haladásnak fényét felé mutatott.

Masaryk Tamás a kortársi Európa történetében talán egyedüli megvalósítója volt a platói álomnak, annak a gondolatnak, hogy a népeket és államokat csak a bölcselők kormányozhatják a boldogság és a tökéletesülés felé.

E nagy gondolkodó, akinek irodalmi munkássága legalább is olyan gigantikus méretű, mint politikai tevékenysége: a bölcselét alkalmazta a valóságra, erkölcsi érzületének magasztosságát sugározta a politikai élet területére, amely az ő keze alatt mentes volt a kalandorok, a szédelgők és törtétek handabandájától.

Ma, amikor a nemzeti és faji gyűlölködés szennyvizei árasztják el a világot; ma, amikor az antiszemitizmus és a vele karöltve járó reakció hallalija hangzik fel a szellemi és anyagi élet kültelein: Masaryk Tamás halála kétszeres veszteséget jelent az európai haladás és demokrácia ügyére s szinte felmérhetetlen csapást reánk, zsidókra.

Mert Masaryk Tamás nemcsak szellemének tisztultságával, az előteletektől mentes értelem ragyogásával állott mindig a zsidóság igaza mellett, hanem szívének, atyai jóindulatának melegségével is. Barátja volt a cionizmusnak, a palesztinai zsidó építésnek, készséges, sőt hódoló elismerője a zsidó szellem teljesítményeinek, nemes pártfogója nemcsak a csehszlovákiai, de a világ egész zsidóságának is.

S ezt a jóindulatát nemcsak akkor mutatta meg, amikor, mint a csehszlovák köztársaság nagytekintélyű elnöke az államhatalom legfőbb attribútumaival rendelkezett, hanem már akkor, mikor népe még elnyomatásban élt a habsburgi monarchiában.

A hírhedt polnai vérvád-pör alkalmával Masaryk olyan erkölcsi bátorsággal állott a megvádolt zsidóság ügye mellé, ami rendszerint csak a szellemi tisztánlátással megáldott, kivételes egyéniségek tulajdonsága. Nagyszerű dialektikájával darabokra törte a vérvádat koholó hulligánok „bizonyítékait” s nagyrésze volt abban, hogy Hilsnert, a pör vádlottját végül is rehabilitálni kellett.

Masaryk Tamás nagyszerű egyéni ége nyomta rá bélyegét a csehszlovák köztársaság huszéves politikai és társadalmi életére s az ő szellemi öröksége lengi át a fiatal köztársaság mai életét is.

Ennek a csodálatos szellemnek tudható be, hogy a Harmadik Birodalom közelsége, hárommillió — s tulajnyom többségében hitlerista beállítottságu — szudetanémet kisebbsége ellenére is: a csehszlovák köztársaság üdítő oázisa a kisebbségi jogoknak, áttörhetetlen gátja az antiszemita demagógiának és kedvezőtlen talaja a fasiszta-diktatórikus próbálkozásoknak.

Masaryk Tamás jóságos és bölcs kezei

modern Mózesként fakasztották jólétet, társadalmi igazságosságot, viszonylagos gazdasági demokráciát az új csehszlovák haza földjén s tettek egy évszázadokon át elnyomatásban élt népet az európai világpolitika fontos tényezőjévé, a tudomány, a művészet, az ipari és mezőgazdasági fejlődés otthonává és — menedékhelyévé.

S most e csodálatos szellem, e példát mutató nagy jellem patriarchális kort megért testi burka mozdulatlanul, holtta mereredve fekszik a ravatalon. Ajkairól nem hangzik el többé bölcs intelem, szíve nem dobban többé népéért, melyet annyira szeretett; okos, fölényes értelemről sugárzó szemében nem villan fel többé a gunyoros szomorúság tüze, mellyel az emberi gonoszság és butaság megnyilatkozásait kísérte.

Hiába tudjuk, hogy az emberi élet vége a halál, hiába biztatjuk magunkat azzal, hogy Masaryk Tamás nyolcvanhét évet élt, tehát csaknem matuzsálemi kort: gyászunk és szomorúságunk komorságát mindez nem enyhíti.

Mert a veszteség óriási és különösképpen óriási ma, amikor a nagy halott mintegy élő biztatás volt számunkra az európai emberiség sötétségbe hanyatló egén, aki felé hittel és bizalommal tekintünk szorongatottságunkban.

Ha van vigasz, úgy az csak a nagy költő vigasza lehet, aki szerint „nem hal az

meg, ki milliókra költé dus élete kincsét.”

S bizonyos, hogy ebben az értelemben Masaryk nem halt meg. Szellemének kincsei még nemzedékeket fognak gazdagítani, jellemének és szívének ragyogó példaadása majdan erőt ad a küzdelemre azoknak, akik — minden poklok ellenére — rendületlenül hisznek az ember magasabb rendeltetésében, a fajokon, nemzeteken is felülmúló emberi szolidaritásban, a demokrácia és haladás végső győzelmében. (s. l.)

Masaryk Tamás 1850-ben született egy morvaországi faluban, mint szegény urasági kocsis fia. Ő maga is munkásként kezdte pályafutását s csupán rendkívüli szellemi képességeinek köszönhetően, hogy autodidaktikus uton elvégezhette középiskolai tanulmányait s beiratkozhatott a prágai egyetem bölcsészeti fakultására. Tanárai felismerték kivételes szellemi képességeit és rövidesen ez egyetem bölcsészeti fakultásán tanáreggédé, majd egyetemi tanárrá habilitálták. Mint egyetemi tanár és mint politikus óriási, világvizonylatban is nagyjelentőségű irodalmi munkásságot fejtett ki. Művei közül különösen az orosz szellemiségről írott nagy könyve keltett európai feltűnést, mely először német nyelven jelent meg és minden európai nyelvre, magyarra is lefordították. De többi, társadalomtudományi

Jom-kippuci levél

Drága jó Barátom,
Tizenkét év után, tehát ma újra ott vagy a templomban, az öreg „bál-t file” mellett s szorítgatod a máczert, melynek minden lapját nagyanyád könnye áztatott. Ugy ilyszó, mint aki csunyán becsapott az élet és jámbor erdélyi zsidókkal egyetemben kéred azt, kinek nevének nem vagyunk méltóak ajkunkra venni, hogy „ívchén tén kuvajd l'ámechu...” — „részesítsd hát egy kis megbecsülésben a te néped, ne hagyj, hogy még jobban megalázzanak bennünket, ne hagyj, hogy mi legyünk a világ rongya és mindenki belénk törölje a lábát.”

Tizenkét év után tehát ma újra ott vagy a templomban és a szelárosa minden irányában elszórt 10 és egynéhány millió zsidóval együtt imádkozol s győrtöd a tested.” Ugy érzenem — irod — szükségem van arra a szálra, amely 24 órára egybefűz minden zsidó embert s ez a megmagyarázhatatlan érzés arra kényszerít, hogy annyi esztendő után most jom-kippurkor ismét bójtöljek.”

Ebben az utolsó levelemben, melyet átleng a fáradt ember lemondása, azt írod, hogy félsz az élettől, amely gonosz és csunya, hogy nem hiszel többé eszméidben, hogy csalódtál bennük. S azt írod, akik nem vagy egyedül, hogy sokan vagytok, akik ott sodródotok minden mozgalomban, szaladatok minden lobogó után, s most (ó, szerencsétlen zsidó fiúk) fáradtan és megtörtén eláruljátok a hitelenséget, szöktök az eretnység eől s félénken, észrevétlenül visszasompolyogtok a zsidó beszemeredésbe.

Nem tudom, hogy a magad fajta embernél megnyugvást jelent-e az, hogy átháríthatja magáról a felelősséget, de valóban: nem te vagy mindenek az oka. Nem a te kizárólagos hibádból kellett végigszenvedned ezt a szörnyű torturát. Szegény apád ortodox zsidó volt, el is küldött a jesivába, s amikor megtudta, hogy titokban érettségire készülődsz, haragos arcot vágott, mintha hivatalosan nem akarna tudomást szerezni a dologról, de minden mozdulata azt mondta: No, de menj már... Erigy, érettségizzél, a fenébe, légy orvos, ügyvéd, mérnök, sarkkutató vagy mit tudom én mi... Igen, felélem akár „sédec” is lehetsz, csak én ne szerezzek róla tudomást, én hitközségi elnök vagyok... Erigy, mozogj, csiná'd már te mamlasz, nesze itt, van pénz utiköltségre... Ha kevés lesz — a mama majd...

Szegény apád nem gondolt arra, hogy egybekialtó bünt követ el, amikor segédkezet nyújt neked és megrabol téged őseidről. Ő csak azt érezte, hogy egy korszak végéhez érkezett, az ő fia már új utakon fog járni, igaz, nehéz elszakadni a múlttól, de nagyon jó az a világ, amely most megnyitja kapuit az ő fia előtt.

Nemcsak az édesapád, de a mi zsidóságunk zöme élt abban a hitben, hogy mindazok a fenséges eszmék, amelyek szociális igazságot,

örök békét, emberek és népek közötti kölcsönös harmóniát hirdetnek — mondom, mind ezek szerves részei a szabadgondolkodásnak, az ateizmusnak, az istentagadásnak és azt is hitték, hogy az Istenhit melegágya a reakciónak, belőle sarjad a szellemi és fizikai rabsozóság meg a sötétség.

Es te mit láttál? Hogy a vallásos irányzat még az inkvizíció legsötétebb korszakaiban sem gondolt arra az állati kegyetlenségre, mely előbb szellemileg semmisíti meg áldozatait, majd csak azután fizikailag, — mint ahogy a vallástalan irányzat tette azt, Németországban épűgy, mint Oroszországban. Azt láttad, hogy ott, ahol intézményesítik a hitelenséget és hatalmat adnak a kezébe, megmutatja igazi arculatát. S ez az arc téged és barátaidat a hitelenségen, mélységesen elszomorított és kiábrándított.

En egyáltalán nem tudom be véletlennek, hogy te ilyen bejelentést közöltél velem. Nagy előnye van, hogy kippur napjaival kapcsolatosan tetted, mert ezen a napon az ember megengedheti magának a legmesszebbmenő őszinteséget. Ezen a napon vájkálhatsz sebeidben, azt mondhatod, nézd, gyenge vagyok, rongy vagyok, bűnös vagyok, mert ma, ezen a napon az ember megengedheti magának a legmesszebbmenő őszinteséget. Ezen a napon vájkálhatsz sebeidben, azt mondhatod, nézd, gyenge vagyok, rongy vagyok, bűnös vagyok, mert ma ezen a hosszú napon, az engesztelődés napján a gyengeségedet is erénynek tudják be, a beismert hibákból ma érdemek lesznek. S megvan az az elégtétele, hogy megkönnyebbültél.

Kippur napján, amikor elmerülünk imánkban, egy kis kerülővel újra visszatérünk zsidó-önmagunkhoz. Kivágjuk életünk filmjéből azt a néhány kockát, amit az emancipációval egvidejűleg heyezték el oda, s szívvel-lélekkel újra belekapcsolódunk abba a hosszú láncolatba, amely évezredek keresztüli összetartotta a zsidóságot.

Tudod, a zsidóság létalapja az egy Istenbe vetett hit, s az erkölcsös, igazságos, tiszta élet, amit ez a hit feltételez és amire ez a hit kötelez. És a zsidó életgerince része a felebaráti szeretet, és vágyunk, ideálunk, amely felé őrítünk: vajha a világ összes népei közös frigyét kötnék, hogy teljes szívvel imádják, a Mindenható!

Tudod, a mi messiási eszménk végcélja az ember felszabadítása, a nagy felszabadulásban vetett emberi hit és remény. Csakis egy ilyen messiási eszméért volt érdemes végigjárni a vértanuságnak azt az utját, amelyet a zsidó nép választott. Ennek az eszmének a megvalósulását látták a mi mártírjaink, amikor „kiddus hásem”-ért máglyahalált haltak. Csakis egy ilyen fenséges hitért és reménységért érdemes hordani a zsidóság igáját.

Az az érzésem, hogy szívedre és lelkiismeretedre hallgattál, amikor leírtad, hogy szük-séged van arra a szálra, amely 24 órára

és bölcselati művei is nagy feltűnést keltettek annakidején, melyekben a Comte által lefektetett pozitivizmus és a modern társadalomszemlélet gondolatai tükröződtek. 1891-ben kezdett intenzíven részt venni a politikai életben, amikor az osztrák parlament képviselőjévé választották.

A világháború kitörésekor Svájcba emigrált és nagy propagandát fejtett ki önálló csehszlovák állam megteremtése érdekében — Angliában és az Egyesült Államokban. 1918-ban Párizsban megalapította a csehszlovák nemzeti tanácsot. Az antant győzelme beváltotta álmait, megalakult az önálló csehszlovák állam, amelynek első, u. n. „felszabadító elnöke” lett. 1936-ban, aggkorára való hivatkozással visszavonult az elnökségtől s azóta teljes visszavonultságban élt a lanyai kastélyban. Pár héttel ezelőtt tüdőgyulladás támadta meg. Erős szervezete sokáig bírkozott a betegséggel, mely végül is halálát okozta.

A prágai rádióállomás kedden reggel 6 órákor kezdte műsorát, hogy Masaryk, Csehszlovákia felszabadító elnöke elhunyt. A prágai középületekre röviddel ezután kitűzték a gyászlobogót. A kiadott orvosi közlemény szerint Masaryk elnök 3.29 órákor szűnt meg élni. A betegágyán jelen voltak családtagjai, Benes köztársasági elnök és Hodzsa Milán miniszterelnök. A halálhír egész Csehszlovákiában rendkívüli szomorúságot váltott ki. A Lany kastély előtt egész éjjel hatalmas tömeg várta a híreket és amikor a zászlót félárbóra engedték, a megjelentek sírva fakadtak és térdre hulltak. Az ország nemcsak a felszabadító elnököt, a nép atyját, hanem a mai idők egyik legnagyobb személyiségét siratja.

egybefűz minden zsidó embert. Mert a mi számunkra a jom-kippur nem az, ami volt a haszkala-korszak idején. Az öreg Lilienblum s társai még éleket csináltak ebből a napból. Ő még arról beszélt, hogy az „apikajresz” balszámnyát képezi a „k'le kajdes”-nek, a szent szerelvénynek, hogy szilichez első napján kezdődik az eretek szezonja, mert hónapokon keresztül erre készülődött, no majd, ő megmutatja.. De a végén kiderül, hogy nem is olyan könnyű dolog százipertences ereteknek lenni, hogy nem is izlik olyan nagyon a kol-nidre utáni szivar s a jomkippuri „muszaf” ima idején furcsa ize van az ebédnek... A mi számunkra Jom-Kippur egyebet jelent. Mi ezen a napon ismét, újra válaljuk a zsidóság igáját. Bármilyen sötét és kilátástalan legyen a holnap, — nem riadunk vissza: alázatosan és lehajtott fővel válaljuk a sorsot, amit az isten nekünk juttatott osztályrészt. S hittel és tele bizakodással megyünk előre, mert utunk megvilágítja az a fény, amely a zsidóság évezredekén keresztül megörzött nemcsak a magunk, de az egész botorakó emberiség életutjának a bevilágítására.

S most, hogy 12 év után újra ott vagy a templomban, az öreg „bál-t file” mellett, hogy csa'ódva bár és szegyenkezve, de visszatértél és a zsidó sorsközösség vállalásában újra találkoznak, szorítsuk meg egymást kezét és szálljon fohászunk a világ urához: a most indult és a titkok fátyálával borított újesten-dő küszöbén könyörögve kérünk: „tén kuvajd l'ámechu” — részesítsd megbecsülésben a néped, Adonaj, legyünk méltóak nagy történelmi feladataink betöltésére. Történelmünk ezen sorsdöntő napjaiban, amikor megcsillogtattad előttünk egy szikráját annak a reménynek és óhajnak, amit őseink a Templom pusztulása óta imájukba foglaltak, segits minket, támogass bennünket, hogy ne kepez-zük a népek guny tárgyát, mint olyan nemzet, amely nem képes nagy, alkotó tettekre. 5698 Kippur napján ezért imádkozik barátod

Schön Dezső

Zilahra szállították Kós-Kovács István holttestét. Kedden reggel fél tíz órákor kartársai, barátai, rokonai és ismerősei jelenlétében szentelték be a kolozsvári köztemető kápolnája előtt Kós Kovács Istvánnak, a tragikusan elhunyt fiatal újságírónak, az erdélyi kisebbségi újságírónak büszke reménységének, a tehetséges költőnek, az igaz és felejtethetetlen kedvességű embernek holttestét. A lélekmarkoló egyházi szertartás után a halottszájitó autóbuszra rakták a koporsót teljesen beborított koszorúkat és virágkoszrokat, melynek megtöntéte után a kocsi halkan kigördült az enyészet kertjéből, hogy Zilah felé vegye útját, ahol Kós Kovács István földi maradványait örök nyugalomra helyezik. Kartársai könnyes szemekkel vettek búcsút Kós Kovács Istvántól, akit mindenki szeretett, mindenki becsült, csak a kifürkészhetetlennek látszó végzet volt okatlanul kegyetlen hozzá. Az újságírószervezet Demeter Béla főtítkárral és Gaál Gáborral képviselteti magát Kós Kovács István temetésén.

Telavivi munkástipusok

Irta Heinz Warschauer

Részlet Warschauernek Jüdische Jugend baut auf című füzetéből, amely a berlini Philo Verlagnál jelent meg és a palesztinai kibucok életét rajzolja meg kedvesen, egyszerűen, megragadó közvetlenséggel.

A Bet Brenner egyik alsó emeletén van a Mitbach poalim, a munkáskonyha. Itt adnak egymásnak találkozózt az emberek. Mindenki étkezhet itten: a munkások, az alkalmazottak, a kereskedők. Az étel jó, de korántsem olcsó. A munkás, aki megengedheti magának ezt a lukszust, 5 grusért ebédutalványt vált a pénztárnál. Aztán nagy mügonddal kiválasztja a mana risonát, az előételt, majd baszart, must rendel és egy tányér gyümölcslevesvel vagy egy kosz té-vel (egy pohár teával) zárja le a lakomat. A felszolgáló leány megjelöli az utaványon a fogyasztás ellenértékét, s ha az összeg alacsonyabb a pénztár visszafizeti, ha magasabb, a fogyasztó pótolja a különbözetet.

Az egyik asztalnál Árje csücsül. Két év előtt jött Németországból. Az élettörténetét egy-kettőre el lehet mesélni: Kereskedő volt, 1933-ban át kellett „rétegeznie”, Litvániába ment hachsarára, megtanulta mi a munka, a kényelmetlen lakás és a rossz koszt, megbetegedett, felgyógyult, összebarátkozott egy leánnyal, már 1934-ején alijázott, kibucba került, három hónapig bírta ki itten, aztán a városba költözött. Voltaképpen semmit sem tanult meg. Megint megbetegedett, maga sem tudja mi ből élt a betegség alatt, megerősödött, egyre szívósabb és szívósabb lett és végre — akaratlanul persze — az ügyefogyott polgári német a'ija segítette ki a csavából.

Dr. Z. asszony odahaza megszokta, hogy a dekoratőrrel telefonáljon, ha fel kell a függőnyt tenni és a szerelőt, ha valami baj esett a vízvezetékkel. De itt nem jön a dekoratőr és a szerelő is egyre késik, mégha többször is elmegy az ember hozzá a műhelybe. Folyton más vagy éppenséggel „fontosabb” dolga van. Rádásul telefonálni sem lehet, sem Z. dr.-nének, sem a szerelőnek nincsen telefontja. Ekkor tűnt fel a láthatatlan Árje. Lakásról-lakásra járt és megkérdezte, nincs-e valami javítani való. Mindenütt akadt javítani való. Ért valamit a tápecirer munkához? — kérdezte tőle. Persze, hogy ért, — felelte — és nekidallt a függőnyök felszerelésének. Amikor az egyik függőnyt feltette és kiderült, hogy pompásan működik, Árje ezzel letette a tápecirerességét vizsgát. Dr. Z. né oda volt a boldogságtól és kissé szégyenkezve kibökte, hogy a toalett is baj van. Árjenek vidám kedve kerekedett. Mert ezt a munkát tényleg érte, még a hachsarán megtanulta. Egy kastélyban tanýáztak, ahol valódi WC volt, — csak a víz hiányzott hozzá. Így aztán a legközönségesebb árnyékszekrény is egészségteleb volt. Egyre kellett vesződni a tisztántartásával. Árje tehát dr. Z. asszony teljes meglegésére rendbehozta a klozetet és amikor kiderült, hogy van néhány közös ismerősük Berlinben, összebarátkoztak. A barátságuk jelentős gyakorlati értéke volt: tovább ajánlották és egykettőre szép kerriert futott meg. Ablakot takarított, ablaküvegeket vágott be, rendbehozta a petróleum fűtőt, függőnyöket aggatott fel, virágokkal díszítette az erkélyeket. A maga kárán apránként beletanult a mesterségekbe, ellesett néhány fogást a szakmunkásoktól és biztos vevőkörre támaszkodva most már szerelőműhelyt készült nyitni. A pénzt a törzsvetői adják össze, majd ledolgozza apránként az előleget, s talán akad még 2-3 legény, akikkel összefoghat és közösen dolgozhat. Nemsokára kijön a bachurája, a barátja is, s Árje azon tételődik, hogy telik-e majd saját lakásra?

Egy asztalal odébb Mose ül nagy társaságban. Belgiumból származik. Hat nyelvet beszél folyékonyan, fényes állása volt Antwerpenben, de a gazdája csödbe sétált. Mose összeszedte az utolsó garasait, leelőzött egy nagy autót, a hátraéket elfelejtette megfizetni és a gépkocsival együtt hajóra ült, kijött Palesztinába. Taxi-gépkocsivezető lett, jól keresett, a pénzt spekulációkba ölte, nyert, veszített, megint nyert, megfizette az autóját... és egy szép napon beütött a válság. Mose tételődött: mit lehet most tenni? Mindenesetre eladta a gépkocsiját egy jeke-nek, jó pénzt csikart ki belőle. A pénzt a bankba rakta és kirándult Európába. Nyolc napja, hogy visszaérkezett és most elmeséli a barátainak hogy áll a bál Európában. A végső következtetése így szól: A legokosabb, ha az ember egyelőre semmihez sem fog. Ebben a válságban csak veszténi lehet. A legjobb most egy kicsit utazgatni. A tél folyamán aztán meg lehet kísélni központi fűtés szereléssel, vagy narancs-exporttal. Ha aztán a válságnak vége, angol mintára férfi divat üzletet rendez be, vagy nekilátok 5 dunámon egy kis belterjes gazdálkodásnak. Egyelőre kirándulok Chederába a bányához, segíték neki a párdeszében. Palesztinában meg kell ta-

mulni a várást. Chava szintén Németországból került ide. Boszorkányos gyorsasággal eszik. Több állása van, ahol órábérre dolgozik, mint ozeret (cseléd). Reggeltől estig utban van. Másképp képzelte el Erec Jiszraelt. A férjével és rengeteg reménytel érkezett ide fél esztendő előtt. Egyikük sem tudott olyasmit, amivel Palesztinában új életet lehetett volna kezdeni. Héberül sem tudtak. Valóságos csoda, hogy még egyáltalán élnek. A férje most „tanuló”, igazából tanulatlan munkás egy műszerész műhelyében. Naponta 18 grust keres. Ő maga 25 grusra viszi fel néha, de megesk, hogy csak a felét keresi meg. Albérletben laknak és másfél fontot fizetnek a szobájukért. A szoba butorzata 2 ágy és néhány láda, amit szekrényekké és asztallá alakítottak át. Elcsigázva érkeznek esténként haza és ilyenkor még neki kell lássanak a takarításnak, meg a főzésnek.

Néha kétségbe vannak esve és nem tudják, mi ből fognak megélni. Szerencsére Palesztinában virul a hitelezés. A sarki kereskedő kevés pénzt lát, de vidáman hitelez. Kézpénz helyett „krétára” dolgozik. Akinek munkája van, — az hitelképes. Akinek történetesen nincs munkája, — majd akad később, hiszen erős és egészséges. A kereskedő Lengyeországból szakadt Palesztinába és jól tudja, mi az énség. Így vergődnek át az életen Chava és Jichak. Legalább héberül tudnának! Egyre nekilendülnek a tanulásnak, de nehezen megy. Idejük ugyan volna, de nem futja az erejük-ből. Pihenni is akarnak néhány órán át.

Ruthnak, aki ugyanannél az asztalnál ül, jobban megy a dolga. Néhány szemeszterrel az egyetem hallgató volt és csertifikát nélkül turistaként jutott ki Palesztinába. Sok rokona él itt és mindig hallotta, hogy Palesztinában előzékenyek, együttérzők az emberek. El kellett, hogy higgye, hogy tényleg ez a helyzet, bár maga is kételkedett benne, hogy a minden-nap goncjával veszködő embereknek jusson az idejükből s az erejük-ből arra, hogy mások is segítsenek. De végre is nem volt más választása. A rokonok tényleg szívesen látták, e'araszották meghívásokkal; lakást, ételt juttattak neki, de kenyérkeresethez nem tudták hozzásegíteni. Kibucba nem akardozott Ruthnak menni, ozeret sem akart lenni. Egyre irodai munkát keresett. Héberül ugyan nem tudott, de azt remélte, hogy angol, francia, olasz nyelvtudásával mégis csak viszi vafamire. Egy darabig nagyon nehezen élt. Végre a kitűnő alakja révén, mint elárúsítón és manneken kenyérbe ösppent. A foglalkozás nincsen kedvére, de — és ez a fő — meg tud éni tudni. Am baj volt a bevándorlása törvénytelenségével. Itt aztán rögtön segített a család. Egy unokatestvére színr felesegült vette és a frissen silt palesztinai hölgy most már bántódás nélkül maradhat a:

Más fajta Janke, a kömvész. Lengyelországból jött. Pogromokat élt át, sokat nyomorgott és évek kintlódásai után kapott csertifikátot. Szorgalmasan dolgozott, sohasem követelődzött, bögtt néha, ha nehéz volt a sora, rendületlenül kitarított. Most ugyszólván előmunkás, 40 grust keres egy nap és megelégedett. Gyereket vár és reméli, hogy néhány év múlva kiköltözködjön a családjával a külvárosba, ahol az asszonya a házat és a kertet gondozhatja és neki kellemes pihenése lesz, ha a nap nehéz munkája után hazatér. A Jeke-ke nem szereti. Milyen nagy ügyet csinálnak minden apró-cseprő gondból, mennyire megviseli őket minden visszaesés. Nem látják mennyt, milyen csodálatosan nagyot alkottak már a zsidók Palesztinában. Nem szeret álta ánosítani, de nagyon zokon veszi a német bevándorlók folytonos zsörtölődését és ezért nagy adag megvetéssel ejti ki ezt a szót: Jeke!

Persze akadnak boven másféle Jekek is a Mitbach poalimban. Dolgoznak, héberül tanulnak, nemcsak alkalmazkodnak, hanem azon igyekeznek, hogy a maguk tudásából bevigyenek egyet-mást a közösségi életbe. Nem könynyli a helyzetük. A keleti zsidó számára tényleg felemelkedés az alja. Viszont a német zsidó, aki a véletlen kegyelméből történetesen

Elegáns szörmebundák, gallérok,

valamint bundaátalakítások a legújabb bécsi modellek szerint szezon előtti árban a legolcsóbban

BIXENSPANNER

szörmeszalomban Cal. Regele Ferdinand 3.

nem Rechavjába, valamelyik kvucába, vagy polgári telepre került a régi barátai társaságába, sok mindent el kell felejtenie s mennél idősebb, annál erősebben ránehezedik a felejtés kényszere. Akik viszont most kertinek ki az iskolákból és 4-5 év múlva alijáznak majd, szintén felemelkedések fogják érezni azt a pillanatot, amikor Palesztinában partot értek. A mai jekeknek azonban sok olyan problémájuk van, amit egy litvák nem ért meg.

A telavivi munkásság efféle típusokból te-

vődik össze, mint Árje és Janke meg Mose, mint Chava meg Ruth és sokan mások. Szerencsére a Janke-féle típusú a többség. Ez a típus teszi ki a reményteljes részét a telavivi lakosságnak, ama városnak, melyet a fiatal-sága miatt nem szokás komolyan venni, amely tele van elmondásokkal, s amely oly csodásan nagyszerű, de egyben elviselhetetlen is. Ez a város szivta fel az utóbbi évek allájának jelentős részét és gyakorlati eredményeivel jóvá tette azokat a hibákat, amelyek a belső lényét terhelték.

SZÍNHÁZ·FILM·MŰVÉSZET

Fontos színházi ujtásokat határozott el a bérilők értekezlete

Cluj, szept. 14. A színházi szezon tudvalevőleg péntek este nyílik meg A bor ünnepi elő adásával. Természetesen az együttes már teljes fejkészült a munka megkezdésére és éjjel-nappal, szakadatlanul folynak a próbák a színpadon és a próbatermekben. A színházi műhelyek is megfeszített erővel dolgoznak az új feladatokon.

Mint megtituk, az igazgatóság értekezletre hívta meg a színház bérilőt, hogy megkérdje véleményüket a nagyközönség köréből érkezett különböző javaslatokra. Az értekezleten számos fontos és közérdekű felszólalás hangzott el.

A megbeszélés eredményeképpen elhatározták, hogy ebben a szezonban az előadásokat pontosan a kitűzött időben kezdik meg és az előadás megkezdésekor a nézőtér ajtókat bezárják.

Ezzel a nyugati színházakban már mindennél általánossá vált szokást vezetnek be nálunk is. Eddig ugyanis a későn jövők miatt lehetetlen volt a pontos kezdés, mert a későn érkezők annyira zavarták a pontos közönséget, hogy az első felvonás első felét ugyszólván meg sem lehetett érteni.

A későn érkezők számára átmeneti megoldásul azt határozták, hogy a bérleti napokon nem adnak ki állóhelyeket, hanem az állóhely helyén széke-

ket helyeznek el s a későn érkezők onnan nézhetik végig az első képet illetve felvonást.

Számos bérilő kérésére elhatározta az igazgatóság azt is, hogy ezentul a p'emierek rendszerint pénteken vagy hétfőn lesznek.

Ugyanakkor intézkedett az igazgatóság arról is, hogy a felvonások közötti szüneteket lényegesen megrövidítsék s ezzel lehetővé válik, hogy

az előadások legkésőbb félvezekettkor befejeződjenek.

A közönség általános óhaja és a tüziltóság rendelkezése értelmében

a nézőtér folyosókon megszűnik a dohányzás

s így a füst ezentul nem fog a nézőtérre betódulni és a megrontani a nézőtér levegőjét. Elhatározták a ruhatári személyzet lényeges szaporítását is, hogy az előadások végén megszűnjék a tolongás és a közönség gyorsabban juthasson ruhájához. Ezzel kapcsolatban elrendelte a tüziltóság, hogy a nézőtérre senkisé nem léphet be felsőkabátal vagy kalappal.

Ezek az üdvös intézkedések régi kívánságai a nagyközönségnek s egészen bizonyos, hogy legszelebb körökben általános meglegésedet fognak kelteni.

Ma zárják le az irodalmi bérletre a jelentkezéseket

Mindössze néhány nap óta hirdettet a színház irodalmi bérletét s ez alatt a néhány nap alatt igen szép számmal jelentkeztek a bérilők.

Mindenki, akit ennek az új fajta bérletnek az olcsósága, amellet — a keretében színrekerülő darabok nívója — vonzott, sietett he-

lyet biztosítani magának ebben a bérletben. Tekintettel a pénteki színháznyitásra az irodalmi bérletre való jelentkezéseket ma véglegesen lezárják s így aki eddig esetleg akadályozva volt, vagy nem volt még elhatározva, siessen biztosítani helyét.

A SZÍNHÁZ HETI MŰSORA:

Szeptember 17-én pénteken este fél 9 órakor: Megnyitó díszelőadás. I. Unnpei nyitány. Előadja a színház zenekara. Vezényel: Stefanidesz József. II. Magyar dalok. Elő adja: Solymosán Magda. III. A Bor. (Gárdonyi Géza cigányzenés, énekes falusi története. Premier bérlet 1. sz.)

Szombat délután 5 órakor: Házasság mutyi-ban. (Jenei-Kóbor-Schreiber nagysikerű operettjének első olcsó helyiáras elő adása.)

Este 9 órakor: A bor. (Másodszor. Rend-es bérlet 1. szám. Irodalmi bérlet 1. sz.)

Vasárnap délután 3 órakor: Meseáruház (Olcsó helyiárrakkal.)

Délután 6 órakor: Illatszertár.

Este 9 órakor: A bor. (Díszelőadás E. G. El gazdanapjának tiszteletére. Előadás előtt a Ref. Földész Bethlen Gábor Dalkör, a Ref. Földész Bocskai Dalkör és a Hídelvei Ref. Földész Dalkör népdalszvitet, népdal egyveleget és a földészek dalt adják elő.)

Hétfő fél 9 órakor: A romantikus asszony. (Szántó Armand, Szécsén Mihály és Carlo de Friez nagysikerű operettje. Rendező: Gróf László. Vezényel: Schreiber Alajos. Főszereplők: Solymosán Magda, Sándor Stefi, Jenei János, Tompa Sándor, Fülöp Sándor, Deésy Jenő, Csókai József, Csengeri Aladár és a színház új vokál kvartettje. Premier bérlet 2. sz.)

Kedden és a következő napokon: A romantikus asszony.

ROYAL MOZGO MŰSORA:

Ma, szerdán a szenzációs slágersorozat folytatása: Nick, a gentleman detektív.

Főszereplők: Myrna Loy, William Powell és Asta a csodakutya. Monopol Metro Goldwyn film. Előtte új Fox journal.

MUNKÁJ MOZGO MŰSORA:

Kedden, szerdán 3, -6 és 9 órakor: I. Pikkoló kisasszony. Zenés vígjáték. Fősz.: Dolly Haas és Hans Junkermann. II. Cnaranga Gyönyörű spanyol operett. Fősz.: Jack Buchanan és Lili Damita. III. Szines Micki Maus.

Csütörtökön, pénteken és vasárnap: I. Bar-num cirkusz. II. Modern házastárs.

Szombaton, szeptember 18-án nincs előadás.

ויקר וויקן טיטיגן מ ל מ ד י ש מריס פר מאצע טעמעטער איינזאמען Lei 1000-1200 וואנדערקאסט אפערטע מיט רעפערענצן צוא ריכטן אן

Comunitatea evreasca Iclod, jud. Somes.

ארויגן ציא בעקיימען בייא ר' יוסף וואהל אים בחיים אוהל משה

Str. F. David 11.

Mémöki Gyár! Orvos!

Minden német (25% redukció!), francia, angol, stb. folyóirat és könyv LEPAGE-nál Cluj. Kérjen ingyen jegyzéket Lepage-nál Cluj, jelezve mely szakma érdekli.

Cuza, Codre

N
O
ig

Bucuresti, szept. 14. A román állam ujjaépítés és Románia erkölcsi problémáit és ne tiszidokérdéssel. Ennek oldását a vérbeli román támaszottna náció tá képes csupán ker... Irja a „Sfarmă P. Nichifor Crainic, a kesztője, aki rövid időnői tisztségét is beban áll a cuzistákka ékkel, a „Buna Vesté természetesen az őssratikus pártokkal.

A román

Nichifor Crainic ymerit Nae Ionescuval, mi tanár tekinthető a gionarizmus teoretik berjge, a másik Gobnark.

Csakhogy Nichifor zik a romániai széles Ő maga, aki vezércik „Egység! Egység! Eg ez az egység csak y valósihat meg. Cikl maga mutat rá a s korrupt és hazurrt léni tábor néhány igen világitja meg.

„1933 őszén — írja — kor a vasgárdát felos telezte magát a libe ben, hogy maga köre szes ifjusági erőket. utolag juttot a tudor dom megmagyarázni tiszemita furiáját, an tönbe vetett ártatlan hogy véde mébe vette

Go

A helyzetet Goga javára kihasználni s egyon egyszerű — m dolja, én védelmembe tatra vette Corneliu abban bizott, hogy e dorodott ifjuság az ő podni. Meglátogatott tettem, hogy rosszul sokra számít. Közber nuval is tárgyalások titkos futárok utján bujkált. Ugyanezen tőlem tanácsot. Börtö neki: Gogával ma m ség; de semmiesteté gáéva tette a tanácsot elhagyttam, több, mi folytattam Gogával tárgyalásokat. Codre te volt a tervnek, küil megszakitotta a

Az egység itt sem

„Mint ahogy a garló fuzóját — amelye tettem, az öreg Cuza akadályozta meg. Így rájöttem, hogy a fia több ellenfele. Tudta, lősitása esetén ő ner ba.”

„Amikor Cuza utár ményt elérni, lépett Biztos volt benne, szebreavágja az ifjusá sikerült neki.”

Cuza, Codreanu és Goga fuziók tárgyalásainak szenzációs kulisszatitkai

Nichifor Crainic leleplezi a jobb-oldali egység meghiusulásának igazi okait

Hogyan akarták Cuza, Goga és Vajda maguknak megszerezni a szélsőjobboldali ifjúságot

Bucuresti, szept. 14. „Egyelőre kapcsoljuk ki az állam újjáépítésének, reorganizációjának és Románia erkölcsi újjászülésének nagy problémáit és ne törődjünk mással, csak a zsidókérdéssel. Ennek a problémának a megoldását a vérbeli románok nagy többsége által támogatott nacionalista blokk vasakarata képes csupán keresztülvinni.”

„Írja a „Sfarmă Piatră” mai vezércikkében Nichifor Crainic, a Calendarul volt főszerkesztője, aki rövid ideig a cuzista-párt alelnöki tisztségét is betöltötte s aki ma harcban áll a cuzistákkal, a gogistákkal, Vaidáékkal, a „Buna Vestireval”, Manoilescuval és természetesen az összes ugynevezett demokratikus pártokkal.

A román Gobbels és Rosenberg

Nichifor Crainic véleménye azért érdekes, mert Nae Ionescuval együtt ez a két egyetem tanár tekinthető a román cuzizmus és legionarizmus teoretikusának. Egyik Rosenbergje, a másik Gobbelsje a román politikának.

Csak hogy Nichifor Crainic nem nagyon bízik a romániai szélsőjobboldali győzelemben. Ő maga, aki vezércikkében adja ki a jelszót: „Egység! Egység! Egység!...” elismeri, hogy ez az egység csak valamilyen csoda révén valósulhat meg. Cikkében Nichifor Crainic maga mutat rá a szélsőjobboldali pártok korrupciós és hazug lényegére és a jobboldali tábor néhány igen pikáns momentumát is világítja meg.

„1933 őszén — írja Nichifor Crainic —, amikor a vasgárdát feloszlatták, A. C. Cuza kötelezte magát a liberális kormánnyal szemben, hogy maga köré fogja gyűjteni az összes ifjúsági erőket. Ez a dolog csak most utólag jutott a tudomásomra s csak így tudom megmagyarázni magamnak az öreg antiszemita furiáját, amellyel ezer és ezer börtönbe vetett ártatlan embert vádolt, ahelyett, hogy védelembe vette volna őket!”

Goga felhasználja a zavart

A helyzetet Goga Octavian akarta a maga javára kihasználni s megjelent a színen. „Nagyon egyszerű — mondta Goga — Cuza vádolja, én védelmembe veszem őket.” Goga biztossra vette Corneliu Codreanu elitelését és abban bízott, hogy az öreg Cuzától megundorodott ifjúság az ő táborában fog megállapodni. Meglátogatott Jilaván s én figyelmeztettem, hogy rosszul számít, ha a legionáriusokra számít. Közben Goga Corneliu Codreanuval is tárgyalásokba bocsátkozott, akivel titkos futarok útján érintkezett. Codreanu bujkált. Ugyanezen az uton kért Codreanu tőlem tanácsot. Börtöncellámból azt ízentem neki: Gogával ma megengedhető egy szövetség; de semmieset se a fuzió! Codreanu magáévá tette a tanácsomat s miután a börtönt elhagyta, több, mint 6 hónapon keresztül folytattam Gogával a szövetség érdekében a tárgyalásokat. Codreanu, aki eleinte mellette volt a tervnek, a végén indokolás nélkül megszakította a tárgyalásokat.

Az egység itt sem sikerült.

Vajda is megjelenik

„Mint ahogy a gárdának a cuzistákkal való fuzióját — amelyet ugyancsak én közvetítettem, az öreg Cuza büszke egocentrizmusa akadályozta meg. Igaz ugyan, hogy később rájöttem, hogy a fia volt a fuzió legélkeesebb ellenfele. Tudta, hogy az egység megvalósítása esetén ő nem jöhet többé számításba.”

„Amikor Cuza után Goga sem tudott eredményt elérni, lépett előtérbe Vajda Sándor. Biztos volt benne, hogy szöröstül-böröstül zsebre vágja az ifjúságot. Tudjuk mennyire sikerült neki.”

„Széteső pártjának éléről A. C. Cuza könnyörgött, lépjek a ligába. Saját iniciatívából megkezdtem Goga Octaviánnal a tárgyalásokat. A tárgyalások eredményre vezettek. Az egyedüli ember vagyok Romániában, akinek sikerült két nacionalista csoport között egységet létrehoznom. A tárgyalások során a nagy nehézségeket nem az öreg Cuza okozta, hanem ugyanaz a fia, aki szegény, a cuzista örökség tövényes örökösének képzele magát. Aztán bekövetkezett az, ami bekövetkezett (Nichifor Crainicot kizárták az általa megvalósított nemzeti keresztény pártból. Szerk.) Hogy miért következett be, még nem mondtam el, mert ha elmondanám, biztos vagyok benne, európai botrányt vezetne; ismétlem, európai és nem országos botrányt.”

De amikor majd rákerül a so, hogy megmentsük a nacionalista mozgalmat, botor zuhanástól s ha nacionalista párt akkor is úgy képzeli, hogy mint valami kacsa, áruba bocsáthatja magát, akkor beszélni fogok.”

„Pedig az egységre nagyon nagy szükség van. A nacionalisták acélblokkja nélkül nem vehetjük föl a zsidók elleni harcot. — Miért? — Mert a romániai zsidók példásan megszervezték ezt képeznek. Mert a romániai zsidók csupán egy kis részét képezik annak a nemzetközi szervezetnek, amellyel Izrael az

egész világot behálózza. Mert az összes, abszolút az összes romániai demokratikus pártok velük vannak, a liberálisokkal együtt; a szabadkőművesek, a szocialisták, a rotáriánusok, a kommunisták, a nagytöke.

— És ki áll velük szemben? A fájdalmasan opportunistá vajdisták, akik a legionarizmus és a nemzeti parasztpárt között libegnek; a nemzeti keresztény párt, amely a legszegényteljesebben szolgálja ki a liberális pártot. A liberálisok, mint valami boxkezdőt, hol a nemzeti parasztpárt ellen, hol a legionáriusok ellen használják föl őket.

Hátramaradna még a legionáriusok fiatal elánja, amely nincs is tisztában célkitűzéseiével.

Nichifor Crainicnak patakokban folynak a könnyei, mert ilyen szedett-vetett társasággal, amelynek külön-külön ugyanaz a leghebb vágya: letiporni a zsidókat — nem lehet a „magasztos” célt elérni s a zsidók tovább is „uralkodni fognak”.

Crainic a maga állítását a Jorgával is alátámasztja. Ugyanis Jorga is a jobboldali egység önző okok miatti elodázását panaszolja egyik legutóbbi cikkében. Jorga kétségtelenül tudja egy megoldást: Ugyanezt, mit Crainic: „Az egység én vagyok!”

(—del)

A roshasanei istentisztelet alatt a danzigi zsinagógában letartóztatták a község rabbiját

Óriási elkeseredés a danzigi zsidók körében

Varsó, szeptember 14. Most jutott csak elkerülő uton a lengyel fővárosba annak a megrénylőnek a híre, amelyet roshasana napján követtek el a danzigi hatóságok az ottani zsidó hitközség ellen. Az újvi istentisztelet ideje alatt a rendőrség behatolt a danzigi zsinagógába, az istentisztelet megszakítását követelte és Chaimovits rabbit letartóztatta és nyomban el is cipelte. A rendőrség nem adott semmilyen magyarázatot ezen intézkedés okára nézve. A danzigi zsidók körében mélyes elkeseredést idézett elő a zsinagóga ellen történt támadás és Chaimovits rabbi letartóztatása.

Hirohito a „menyek ura“

Japán modern uralkodója

A japán-kínai háború megindulásakor kétségtelenül a japán mikádó felé fordult a világ érdeklődése, mert e napokban végeredményben ő dönt a háború vagy béke sorsa felől. Noha Japánnak demokratikus alkotmánya van, a mikádó még mindig teljhatalmu hadúr, aki őseinek szent tradíciói szerint még mindig élet és halál ura Japánban.

A japán katona életének legnagyobb eseménye, amikor szemtől-szembe látja a császárt, a menyek fiát.

Évente egyszer kerül sor az ugynevezett császárparádára, amikor Hirohito mikádó szemlét tart a csapatok fölött. Tokió városát egy kis hid köti össze a császári palotával és amikor a szemle előtt e hidon fölharsannak a trombiták, akkor minden katona tudja a széles hadoszlopokban, hogy néhány perc múlva megjelenik a császár fehér paripáján, keresztüllovagol a hidon és szemtől-szembe láthatják hűséges, önfeláldozó katonái. Ilyenkor mint egy ember rándul meg az egész hadoszlop, az arok és testek megmerevednek és a legkisebb nesz sem hallható többé.

A császári palota előtt piros-fehérszínű sátrak állnak és a sátrak előtt fogalmak helyett a tábornokok és admirálisok, Japán leg-

főbb méltóságai, az idegen hatalmak diplomatái és a külföldi katonai missziók tisztjei. Ha a harsonák megszólalnak, itt is nyomban megszűnik minden beszélgetés, minden zaj. Minden szem a kis hid felé irányul.

A nagy ünnepnap

Fehér paripán mozdulatlan arccal, tejes nyugalomban lovagol a császár, a legrégebbi és legelőkelőbb család tagja a hidon keresztül. Sötét tábornoki egyenruha borítja testét, elgondolkodó szemét szemlívég védi. A keskeny, arisztokratikus fejét kéktollas tábornoki sapka borítja. Az „ég fia” lovagol fehér paripáján, amelyet Sirakának hívnak. Lassan léptel el a csapatok előtt, feszesen üdvözlö az ezedek jelvényeit, amelyek aranyvélű rudakon lófarok között csébegnek. A császárt a zászlóvivők, majd a császári hercegek és tábornokok követik. Miután a császár végiglovagolt a katonai oszlopok előtt, a diplomáciai sátrak előtt áll meg és ekkor megkezdődik a csapatok felvonulása.

Az egyes alakulatok gyors, pattogó léptekben vonulnak el a császár előtt. A fölvonulás után a császár kíséretével együtt visszavonul a palotába. Percekkel később is teljes csönd uralkodik még a hatalmas térségen.

kodik még a hatalmas térségen.

Hirohito császár

mindenható és sértetlen, épp úgy, mint elődei.

Ha a nép nincs megelégedve a kormányzással, úgy kritikát gyakorolhat a miniszterek fölött, de maga a császár fölötté áll minden politikai vitának. Hirohito császár — épp úgy mint zseniális nagypapa, Meiji császár, aki a feudális országból modern nagyhatalmat épített — a jeennek élő uralkodó.

A modern császár

Trónörökös korában Angliában járt és ez volt az első eset a történelemben, hogy a japán uralkodóház tagja külföldre utazott. 1921-ben a császári ház erkélyén fogadta diáktársai hódolatát és ekkor a diákok hangos bannaj-kiáltásba, éljenzésbe törtek ki. A rendőrség rögtön be akart avatkozni, mert ősi japán tradíció szerint az uralkodóház tagjainak jelenlétében meg kell őrizni a teljes csöndet. A trónörökös ekkor megakadályozta, hogy a rendőrség közbelépjen és cselekedete óriási lelkesedést keltett Japán fiatalaisága körében.

A napi munka

Hirohito császár napi munkája nagyon korán kezdődik. Egyedül öltözködik, minden segítség nélkül, félhétkor az étkezőterembe megy, ahol Nagako császárné vár rá a reggelizőasztalnál. Hirohito császár amerikai módra reggelizik, húst és tojást fogyaszt, majd utána kávé iszik, abból a kávébabból főzve, amelyet bolíviai japán kivándorlók küldenek számára rendszeresen. Reggeli után gyermekei üdvözlik, akik modern iskolába járnak a császári palotán kívül. A miniszterek és méltóságok jelentkezése előtt a császár átfutja a napi postát, azután elolvas mintegy tucatnyi bel- és külföldi újságot. Hirohito tökéletesen beszél franciául, németül és angolul.

A kormányzási teendők befejeztével a császár gyakran játszik golfot a palota kertjében, előszeretettel látogat el műkiállításokra és szabad óráiban szívesen foglalkozik élet-tani tanulmányokkal. A császár szenvedélyes rádióamatőr is.

A legfontosabb elfoglaltsága a császárnak, amikor senki emberfiának megzavarnia nem szabad, a rendes napi imádkozás. Mikor Hirohito külön templomban császári őseinek imádkozik, mikor a „suk korei san” megkezdődik, senkinek nem szabad a templomba belépni. A legkritikusabb órában, a legsürgősebb hír átadása is tilos, mert az „ég fiát” nem szabad zavarni mindaddig, amíg újra át nem lépi a templom küszöbét.

Egy nemzet királynőit nevel

magának — ez történik most Angliában. A neveléstudomány mindkét nembeli szakemberei fáradoznak a kislány körül, aki valamikor a brit világbirodalom császári és királyi koronáját fogja örökölni. Tervszerű munkával oltják belé a nagy életfeladatának méltó ellátásához szükséges ismereteket. Ezek vérvé kell, hogy váljanak, mikorra felnőtt és elfoglalja a trónt, amelyen előtte már öt királynő ült és uralkodott. Ő lesz a második angolai Erzsébet. Ki tudja, milyen jövőt rejt számára a név és a hivatás kettős öröksége? Ma bájos, mosolygós gyermek. Kedves, okos arcocskáját, rövidszoknyás, kecces alakját, lobogó kamaszfürteit ismerjük a képes újságokból. A mozhíradó révén, amikor a koronázási menetben a mesebeli aranyhintó belsejéből láttuk élénk, kíváncsi tekintetét, majdnem olyan népszerű lett, mint az amerikai filmek híres gyermekprimadonnája. Tizenegy éves, de zsené életének minden napja máris a nyilvánosságé, a sok százmilliók közönsége, amely fölött majdnem uralkodni fog. El, mosolyog, növekszik, tanul és játszik, mint minden vele egykoru gyermek. De élete máris összeforr leendő alattvalóinak életével, növekedését testi-lelki fejlődését egy világ figyeli, tartja számon, tanulását magas érdekek szabályozzák. Remélhetőleg meghagyják neki a gyermekkor elvitathatatlan jogát, legigazibb kincsét: a játékot. Olvassuk, hogy törpe-lova van, biciklije, labdája s hogy gyakran járhat cirkuszba. Ott kedvére gyönyörködik, álmélkodik és kacag, a cirkuszban a trónörökösön semmi más, mint vidám, elfogulatlan boldog gyermek. Szép dolog az angol alkotmány története, de az sem utolsó, amikor a lisztes kőpi bohóc végig hengerbucakázik a porondon.

Janke meg Mose, sokan mások. Széles részét a televízió, melyet a fiatalok komolyan vennék, sokkal, s amely de egyben elviselhető fel az utóbbi évek et és gyakorlati azokat a hibákat, kerülnek.

ÖZET

zott el

ésön érkezék onnaa képet illetve fel-

elhatározta az igaz-

nt pénteken vagy sznek.

tt az igazgatóság ar-

ok közötti szüneteket

s ezzel lehetővé vá-

bb feltételekettör

enek.

ohaja és a tüztöltés

megszűnik a do-

ás

a fog a nézőtérre be-

a nézőtér levegőjét.

ári személyzet lénye-

gy az előadások végén

és a közönség gyors-

mozoz. Ezzel kapcsolat-

ság, hogy a

phet be felsőokab-

kaipapal.

edések régi kívánsá-

s egészen bizonyos,

ben általános megél-

letre

ek ebben a bérletben.

ki színháznívásra az

jelentkezéseket ma

gy aki eddig esetleg

nem volt még elhatá-

helyét.

Loy, William Powel

tya. Monopol Metro

e új Fox journal.

GO MUSAOK:

s 9 órákor: I. Pikkoló

igjáték. Fősz.: Dolly

ermann. II. Cnaranga

operett. Fősz.: Jack

Damita. III. Színes

és vasárnap: I. Bar-

modern házastárs.

18-án nincs előadás.

וור ווכען טיכטיגען

פראכע טעמעטער איין

וואנדערקאסט אפטייט

ריכטען אן

א יעדן, jud. Somes.

ארויגים ציא בעקוממען

בזה"מ אוהל משה

David 11.

Orvos!

dukció!), francia, an-

konyv LEPAGE-nál

legyeket Lepage-tól,

szakma érdekli.

„A diplomaták kezében van a háború, vagy béke kérdése”

Beszélgetés Louis Marin, volt francia miniszterrel Európa sorsáról és a háború kilátásairól

Cluj-Kolozsvár, szeptember 14. Louis Marin karakterisztikusan érdekes alakja a mai Franciaországnak. Antropológus és etnográfus, így került vasárnap az antropológiai kongresszus résztvevőivel Kolozsvárra, amelynek városi tanácsa diszpolgárrá proklamálta. Diszpolgárságát azonban nem tudományos működésének köszönheti, hiszen neves tudósok társaságában érkezett, akik közül csak ő részesült ebben a megtiszteltetésben.

Egy francia jobboldali politikus

Louis Marin Románia nagy barátja, aki évtizedek során hűségesen és sokszor tanujelét adta Románia iránti szimpátiájának. És ezen túl: Marin tudományos működése mellett aktív politikus, sőt volt miniszter. Franciaországban ma is politikai párt élén áll, amely a pártok jobboldali beállítottságának bélyegét viseli magán. Mindenesetre francia értelemben jobboldali. Tehát ellene a diktatúrának és antiszemitizmusnak. Feltétlenül rokonszenves alakján és minden mozdulatán megnyilvánul könnyed, kellemes, igazi európai lény.

Már első pillanatra megragadja az embert ez a hetvenes éveket taposó francia politikus, aki gondosan hátrafésült galambosz fejét és bajuszát meghazudoló elánnal, fürgeséggel és hévvel hosszú, de egy pillanatra sem untató beszédben köszönte meg diszpolgári oklevélét. Erről az alapjában véve sablonos eseményről olyan igazi francia causeur-re valló, finom niánszokkal tarkított és politikai aláfestésekkel színezett szónoklatot végzett ki, hogy egy pillanatra sem tudta megszakítani a hallgatóság érdeklődésének fonálát.

A beszéd kissé reményvesztette tette a kisebbégi újságírókat, aki nagy elhatározással és kérdésekkel a zsebében készült intervjút kérni tőle.

Az egyetemi könyvtár előtt, éppen autójába igyekezett szállni a mozgalmas nap két programja között, midőn nyitkozogatót kérünk tőle.

A mosolya, amely első pillanatban felragyog kellemes és mégis markáns arcán, akkor sem szűnik meg, midőn megtudja, hogy kisebbégi újságíróval szorít kezét. Egy órával későbbre jelöli meg az interjú időpontját. A megjegyzés időben a tisztáskaszinóban recepció volt. A hatalmas kivilágított tancsterem sima parkettjén tarka öszevisszaságban hullámszerűen a kongresszus résztvevői és a meghívott vendégek. Jobbra-balra idegen nyelvet hall az ember. Valóságos bábeli zür-zavar. Itt németül, ott franciául, amott olaszul, egy másik helyen csehül, aztán angolul, románul, sőt magyarul is folyik a társalgás.

Louis Marin galambosz feje a terem közepén tűnik fel. Valakivel társalog. Felénk néz. Elmosolyodik és odajön.

Az erkölcsi válság a bajok forrása

— Magának adása vagyok — nyújtja barátságosan a kezét és már bocsánatkérőleg int az előbbi urnak. Aztán otthonos mozdulattal belénk karol és vezet a hatalmas terem egyik üres zugába. Két széket fűgön egymásmellette tol és mosolyogva mondja:

— Itt vagyok.

— Kegyelmes uram, mi a véleménye a ma annyira zaklatott és veszélyeztetett Európa jövőjéről? — tesszük fel az első kérdést.

Louis Marin először ráknéz, végigsimítja hófehér bajuszát és elgondolkozik.

— Véleményem szerint legelső sorban a munkanélküliséget kell megoldani — kezd lassan, megfontolt hangon. Európa jövője azonban a ma morális válságán is múlik, mert az embereken mindinkább erőt vevő jóérzés hiánya a legfőbb forrása a bajoknak.

— Mi a véleménye a Népfrenti kormányról és eddigi eredményeiről, kegyelmes uram?

Marin energikusan felemeli tenyerét. Nem válaszol. Mint ahogy egész beszélgetésünk során igyekszik kikerülni a kényesebb fordulatokat.

— Mit gondol kegyelmes ur, sikerül-e békét teremteni a Földközi tengeren?

Louis Marin merően ráknéz, gondolkodik, aztán gyorsan felel:

— Napok óta nem olvastam újságot, nem tudok semmit a nyoni konferenciáról.

Es, hogy gyorsan áthidalja ezt a finom kibúvót, más kérdést kér.

— Gondolja kegyelmes uram, hogy Európát közelebből újabb háború fenyegeti?

Ismét végigsimítja dús, fehér, ápolat bajuszát. Minden egyes szót, amit kimond, alaposan megfontol.

Meg kell akadályozni a háborút

— Mindenképpen meg kell akadályozni, hogy a háború kitörjön. Ha figyelemmel ki-

sérjük az utolsó 15 esztendő eseményeit, akkor láthatjuk, hogy bizony nagyon sokszor álltunk közel a háborúhoz. A helyzet az utóbbi néhány hónapban pedig egyre súlyosabbá válik.

— Jóérzéssel és főleg jóakarattal azonban el lehet kerülni a veszedelmet, hiszen emberek, a vezető politikusokon múlik minden. Nem szabad újabb háborúba sodorni a világot, bár néhány hónap óta nagyon sok olyan incidens merült fel a világpolitikában, amely háborús veszéllyel fenyegetett.

A teremben hullámszerűen türelmetlenül néznek felénk. A rendezők, sőt a magántitkár is kimosolyal arcukon várják, hogy mikor ér már véget a beszélgetésünk. De Louis Marin nem zavartatja magát. Mint ha senki nem várna rá, nyugodtan tovább beszél.

— Nagyon félok, hogy ha a jelenlegi atmoszférában két ország között fegyveres összeecsapásra kerül a sor, ez kikerülhetlenül világháborút zúdít az emberiség nyakába.

— A kínai-japán konfliktusra gondol kegyelmes uram?

A volt miniszter energikusan kezmozdulattal tér ki a válasz elől. Aztán folytatja:

— A diplomáciai testületek kötelessége első sorban, hogy helyes mederbe tereljék Európa sorsát. A Népszövetség végre igazi elhivatott szerepét kell betöltsse: a népek közötti béke egyengetésének nehéz, de nemes feladatát. Természetesen a mai helyzet szükségessé teszi, hogy a fenyegetett országok kellőképpen felszereljék hadseregeiket, hogy esetleges támadások mindenkor készen álljanak.

— „Si vis pacem para bellum?”

— Ha úgy tetszik, igen.

Ebben a pillanatban ismét hozzánk lép a magántitkár, Ghidionescu professzorral együtt és majdnem energikusan határozottsággal indulásra szólítják fel.

Louis Marin végignéz a termen, és mintha most venné észre, hogy ez a sok ember a beszélgetés miatt várakozott, hirtelen feláll.

Halász Erzsébet

Az év legkitünőbb rádió-márkái

Modern csillárok Villanyfűtők

figyelemreméltó áron kaphatók:

ELECTROMAGAZIN S.A.

CLUJ, Str. Memorandului No. 27.

A „köpore-verés” eredete

A nyugati és lengyelországi zsidók ritusa szerint a jomkippur előnapján „köporot vernek”, vagyis a férfiak egy kakast, az asszonyok pedig tyukot forgatnak fejük fölött. A szárnyasokat azután levágják és vagy odaadják a fölölleges húst a szegényeknek, vagy pedig pénzzel megváltják. A ceremónia imái szerint ez azért történik, mert az embernek éreznie kell, hogy bünei miatt ömaga érdemelje meg a halált, de Isten végtelen kegyelméből ez az áldozat a vezeklés.

Ha szárnyast nem lehet beszerezni, akkor más állatot is fel lehet erre a célra használni, kivéve olyanokat, amelyeket a szentélyben áldozatul hoztak. „Köpöröt verni” lehet veteménnyel és gyümölcscsel is, hiszen az ember a Biblia szerint „a föld gyümölcse”. Amivel a Szentírás azt akarja kifejezni, hogy az emberi léleknek sok kapcsolata van a természethez.

A régi irodalomban első nyomot erről a szokásról Schechna gaon írásában találunk. Ez a gaon 650-ben élt, de feljegyzései szerint már sokkal régebbi szokás lehetett ez, mint hogy a szerző régi autoritásokra hivatkozik. Ő említi, hogy bizonyos vidékeken szokásban volt borjakat és kecskéket is „áldozatul” hozni. Ezt azonban csak a jómódúak tehetnék és emiatt lasnánkint ki is ment a szokásból.

Ebből arra kell következtetni, hogy a „köpore” kétségtelenül egyik maradványa a régi istentisztelet áldozati szokásainak. — Schechna idejében a ceremóniát egy „soliach” — a község küldöttje hajtotta végre. Jobbkézét ráhelyezte a kakas fejére, aztán megmarkolta és hetszer az áldozó feje fölött körbelendítette és így szólott: „Ez az állat pedig legyen áldozata ennek az embernek!” Ezután rámutatott az áldozat tulajdonságára és így szólott hozzá: „Te N. N. élj tovább és ne halj meg!” Háromszor mondogta ezt, végül aztán akárcsak az áldozati rítusnál, ismét rátette a madár fejére a kezét és a rituális szokások betartásával levágta.

Lényegében a gaóni időknek ez a szokása megmaradt Rómában is, ugyiszintén Németországban, kivéve a rajnai vidéket, ahol a szokásnak csak az az emlékeztetője maradt meg, hogy pénzt adnak a szegényeknek. Ez az áldozat.

Volt idő és pedig a babilonai gálut idejében, amikor roshasonot megelőző napon vertek köporát.”

A szefárd rabbik ezt a szokást a spanyolkorban is már pogányszerűnek tartották. Nachmanides és rabénu Salomo ben Adret, a geronai caddik a 13-ik században valóságos propagandát csinált a szokás ellen. Az ő responzumaiból tudjuk, hogy a spanyol zsidók az áldozati szokásokat akkor tartották meg, amikor fiu születte. Ekkor egy öreg kakast vágáltak le és fejét fohagymával spékelve kifeszítették a kapufélfára. Ez a szokás egyébként Európa néhány népénél nagyon divott, még inkább azonban a mozlímoknál. Arabiában még ma is erősen el van terjedve. Rabbe-

nu Jozsef Karo, a Sulchan Aruh szerzője a 16. században szintén ajánlja a szokás bezüntetését.

A 12. században főleg a kabbalisták, később néhány évszázaddal a talmudisták is a szokás megtartása és fejlesztése mellett kardoskodtak. S. J. Rappaport, a modern zsidó tudomány egyik megalapítója szerint ez a szokás összefügg a kol nidréval. A gaóniták idejében mindenki elé, aki esküt tett komolyabb ügyben, két gyertyát helyeztek. A bíróságon a szokás megfigyelte az eskütévőt: „Ha hamisan esküdnél, akkor úgy fogsz járni, mint az a tyúk és az lesz a sorsod, mint a két égő gyertyaé, amelyek nem sokára ki fognak lobbanni.” Ezután a gyertyákat kioltották, a tyukot pedig levágták. Mint a kol nidré, úgy a köpore is emlékeztetői annak, hogy Isten előtt tett eskünk annyira szent, hogy azt esetleg életünkkel is meg kell pentsélni. Dr. Max Grünwald

Mit ir a Stürmernek egy magyar nemzeti szocialista?

Be'lin, szept. 14. A Stürmer, a Nürnbergben megjelenő hírhedt antiszemita lap „A német utazási irodák zsidó hotelekbe küldik az utasokat” címmel és „Amit egy magyar nemzeti szocialista ír”, alcímmel a következő cikket közli:

Kedves Stürmer! Gyakran megtörténik, hogy bizonyos német utazási irodák a külföldi szállodák megválogatásánál nem járnak el a kellő gondnal. Tény ugyanis, hogy a német utazási irodák az utazókat Bécsben és Budapesten zsidó szállodákba küldték. Ott kóser húst kaptak és zsidó idegenvezető gondjaira bízták őket. A német devizahelyzetnek az a következménye, hogy a Németországból külföldre utazók nagyrésze Magyarországba megy. A magyar idegenforgalom statisztikájában a németek első helyen állnak. Budapesten és a magyar országutakon naphosszat látni nagy autobuszokat, amelyek zsufolva vannak német utasokkal. Az utasok és az utazási irodák előtt, sajnos, azonban úgy látszik még nem ismeretes az a tény, hogy Budapesten sok szálloda és vendéglő teljesen elzsidósodott. Vannak azonban jó, nemzsidó szállodák is, amelyek mindenféle igényt kielégítenek. Eppen ezért kell nekünk magyaroknak csodálkoznunk, hogy olyan sok botrány!

német utas száll meg a zsidó szállodában a németországi utazási irodák utasításai alapján. Ezekben a szállodákban a németek csak-ugyan kóser húst kapnak. A hotelzsidóknak természetesen eszeágában sincs a „kóser” felírást alkalmazni. Ő nem, sőt a szállodákon kívül függ a horogkeresztes zászló és az ajtóban magyar ruhába öltözött portás áll, az étteremben pedig magyar lányok magyar népviseletben szolgálnak ki. A pénztárban azonban zsidó ül és örül neki, hogy éppen német boyok dobálják a pénzt telhetetlen torkába.

Megtörtént már, — folytatja a levél — hogy német vasutasok budapesti látogatásuk alkalmával zárt csoportban zsidó szállodában kaptak lakást, sőt az is megtörtént, hogy a nemzeti szocialista jogászok egy csoportja zsidóknál szállt meg. Ezekért a lehetetlen viszonyokért elsősorban azok az utazási irodák felelősek, amelyeknek mindegy, hogy a német utasok zsidó szállodákban larnak, vagy nem. Mi magyarok szívesen állunk rendelkezésre, hogy közöljük a német utazási irodákkal, mely szállodák zsidók és melyek nem azok. Legfőbb ideje, hogy ez a helyzet megváltozzék. Hiszen a zsidók kinevetnek bennünket és mi magyarok azt mondjuk: „Ez

CEHOS

fiókja: Cluj, I. G.
(Select mozgó)
az ősi és téli szezon
férfi, női

ruházat

ör
válasz

hoz forgalomba ug
mint a bu

III

— A házassáközve egyik érdekében van igen jelentős feladat közvetít, a következő fa egyik odvas lyuka ságában, körülbelül leveleket helyeznek hasonló az újságokba iatok tartalmával. vagyok, művelt, sze egy kis félreeső falu alkalmam ismerettség próbálom megtalálni komoly szándéku, emberek irjanak. Ha fáról a bizom sorsd különösebb az, hogy bordója mindennap masztott létrán s az lasszeveleket elhelyez. Nagyon sok házassá nevezetes holsteini párok hálából rendez magukat esküvőjük

— Minden nő, ki ságát meg akarja ör réte Havasi gyopárk

— Elitették Anglia Londonból jelentik: séért eddig még nem történelem folyamán Ham Hall londoni k telen kísérlet után vonulnia a történelgyan képzelte. Anth is meglehetősen be tünik abból is, hogy ja magát Angliában Henrik király egy jelenlegi uralkodóhá tapintatos támadás tett kinos feltűnést. Falgar Square széde közepén felállt egy jegyeket kínált elanyért. Minthogy egyből áll, a bevők 239 Am ezek a bankj valódiak. Sőt még hanem államkölesésterling” felirat a szöveg ékeskedik r Bank által I. Anhor pedig ez a trónralé kezni, arról a küld oldala van hivatva Itt Anthony William áll. Az ügyészség „I. Anthony” ellen egyáltalán nem hoz méltósággal jelent latkozta: Ugy vé népe anyagilag s Jogainak kivívásábát felháborodással kölesönt bocsátott meg, mert becsület trónralé, teljes n adott bankjegyeket gal végig hallgat kihirdette az ítéle önkéntes trónjelölti fizessen be VI. Gy ba, felkérte azomba a sajátmaga kibó vennyel”, hanem Jeggyel törlessze. get tett a felszól méltóságjeljes lépt zott a tárgyalóter

UJ KELET Legújabb hírek

Aláírták a nyoni megegyezést

Negyven angol egység veszi át az ellenőrzést a Földközi tengeren. Szovjet-Oroszország a Fekete tengert ellenőrzi

Nem teljesítik Olaszország utólagos követeléseit a földközítengeri ellenőrzéssel kapcsolatban

Nyon, szeptember 14. (Rador.) Hivatalosan jelentik, hogy kedd délután a földközítengeri értekezlet ülést tartott, amelyen aláírták a buvárhajók kalózkodására vonatkozó megegyezést, minthogy az összes résztvevő hatalmak hozzájárulása megérkezett.

A Reuter távirati iroda londoni értesülése szerint még nem határozták meg a Földközi tengeren cirkáló angol hadihajók számát. Valószínűleg a nyoni konferencián megállapított 35-37 angol torpedórombolót küldenek a Földközi tengerre.

Jólétesült angol politikai körök kijelentik, hogy az angol kormány három repülőrajt is küld a Földközi tengerre, hogy a hadihajók segítségére legyenek az ellenőrzésben. Kiküldenek egy repülőgépanyahajót is, valamint további torpedórombolókat, úgyhogy a Földközi tengeren cirkáló angol egységek száma 40 lesz.

„Olaszország tekintélyét megóvták a nyoni konferencián”

Mint párizsból jelentik, a párizsi lapok különbözőképpen kommentálják a nyoni egyezményt. Az Epoque szerint az egyezmény aláírása nem lesz akadály a annak, hogy Franciaország és Anglia elfogadják a legmesszebbmenő együttműködést Olaszország részéről az ellenőrzésre vonatkozólag. Ha ebben a kérdésben megegyezés jön létre, kezdeményezésről lehet szó annak megállapítását illetően, hogy az abesszin birodalom megszűnt. Ez viszont az olaszfrancia közeledés bevezetése lehetne. A Petit Parisien szerint Olaszország tekintélyét megóvták a nyoni tárgyalások során, a szovjetek szerepe viszont mérsékelte az ellenőrzésben, hiszen csak a Fekete tengert kontrollálja. Nemzetközi körök véleménye szerint, ha Olaszország nem is vett részt a tanácskozásokban, a határozatok alkalmazásában mégis ki kellene vennie részét.

A Le Populaire szerint, amikor nem volt hajlandó megjelenni Nyonban, Olaszország kizárta magát a tárgyalásokból. Németországnak és Portugáliának azon szándékot tulajdonítják, hogy panaszt akarnak emelni a benemavatózási bizottságban. Ez hiábavaló lenne, mert a londoni bizottság nem tehet semmit. A kalózkodás elleni harc nem tartozik hatáskörébe, azt a földközítengeri értekezlet rendszabályozta. Nyon fontos etapp és azt bizonyos Genf is tudomásul veszi.

Olaszország elkészt

A Havas genfi tudósítója tudni véli, hogy Olaszország hajlandó elvben együttműködni a földközítengeri munkában a kalózkodás ellen, azzal a kikötéssel, hogy a londoni benemavatózási bizottság vita tárgyává teszi az olasz flotta szerepét, valamint az Olaszország számára biztosított ellenőrzési zónát. A Havas úgy tudja, hogy ezeket a követeléseket nem lehet teljesíteni, csak akkor, ha az egész kérdést újra tárgyalják. Ezt a tárgyalást pedig Olaszország bevonásával is meg lehetett volna tartani, ha a római kormány kellő időben elküldte volna képviselőit.

A köztársaságiak támadásai Madrid körül

Parpignani jelentés szerint Barcelona és Valencia között az éjszaka folyamán a felkelők Port Bou és Culera-vízirepülőgéposztjai elvették a telefon és táviró összeköttetést. Egyik lövedék a vasutvonalat is tönkretette nagyobb darabon. Két kormányrepülő felvette a harcot a felkelők vízirepülőivel és gépfegyverparajt vívott azokkal. Egyik parti őrhajó több mint 30 lövést adott le a vízirepülőkre, amelyeknek azonban sikerült elmenekülniük. Délelőtt 9.30 órakor a közlekedést Valencia és Barcelona között helyreállították.

Madridi jelentés szerint a köztársasági csapatok tegnap délelőtt két kisebb támadást vezettek El Tiemblo körzetében Escorialtól nyugatra és javítottak állásikon. A Casa del Campo körzetében, a Los Franceses-hídnál és Aravaca irányában a köztársaságiak szintén javítottak helyzetükön.

A Holos angol ágyunaszád elfogott egy tengeralattjárót?

A belgrádi Politika című lap Szalonokiból keltezett távirata azt a szenzációs hírt közli, hogy a Holos nevű angol ágyunaszád a görög vizeken elfogott egy tengeralattjárót, amikor az éppen egy orosz hajót akart megtorpedózni. Az ágyunaszád ágyuinak fenyegetése alatt a tengeralattjáró legénysége megadta magát. A távirat nem közli az elfogott tengeralattjáró hovatartozását. A londoni tengerészeti hivatal, mint Londonból jelentik, egyelőre nem kapott hírt a tengeralattjáró elfogatásáról.

On is könnyen fog börtöni, mert biztosan tudja, hogy a ROYAL sláge mozgóban ünnep után nagyszerűen szórakozhat. Bemutatásra kerül:

Nick a gentleman deklatív

a szezon legszenzációsabb kalandfilmje. Gondoskodjon idejében jegyről, telefon 27-73. Ma, szerdától premier! Monopol Metro film. Előtte új Fox Journal.

A fiatal Cuza és Robu erdélyi propaganda-utra indulnak

Négy autó hozza a propagandistákat Máramaros, Szatmár, Szilágy és Beszterce megyékbe. Szeptember 18-án kezdődik a propagandaút

Bucaresti, szeptember 14. (Az Uj Kelet tud.) A nemzeti keresztény párt nem tulságosan nagy sikerrel szerepelt Erdélyben a legutóbbi közigazgatási választásokon. Erdélyben nemhogy tért hódított volna, de veszített szavazataiból a párt, ami komoly gondját is képezi a vezetőségnek. Goga legutóbbi iasi tárgyalásai során szóba is került a párt erdélyi helyzete. A megbeszéléseket Gheorghe Cuza, a párt moldvai titkára és Goga Bucarestben folytatták. Cuza referált Gogának a moldvai propaganda helyzetéről. A megbeszélésen Cuza és Goga elhatározták, hogy a párt megíti szárny véhány képviselőinek vezetésével nagyszabású propagandaútmunkát kezd Erdélyben.

A propaganda élére Gheorghe A. Cuza áll, aki a körzetébe beosztott négy észak-erdélyi megyében kezdi meg tevékenységét. A párttitkár Máramarost, Szatmár, Szilágy és Beszterce megyéket látogatja meg. A turné szeptember 18-tól október 15-ig tart.

Cuza négy autóból álló karavánt vezet Erdélybe, melynek tagjai kipróbált moldvai propagandisták lesznek. Utazásuk moldvai, Nichifor Robu bukovinai és Ciolac beszarabiai képviselő vezetésével. Szeptember 18-án reggel öt órakor a karaván Radautiból indul Dornavatrán keresztül Erdélybe. 18-án este G. A. Cuza Besztercén tartja meg első gyűlését, ahová Leon Scridon képviselő és párttagozati elnök Cuzával való telefonbeszélgetése után megbeszélésre hívta össze a falusi csoportvezetőket, hogy ott meghallgassák a párt moldvai titkárának beszédét és utasításait.

Szeptember 19-től kezdve a moldvai propagandisták megkezdik tényleges propagandaútjukat Erdélyben és Besztercén veszik fel először a kapcsolatokat a tömegekkel. A propaganda út alatt a Tara Noastra és az Apărarea Nationala részletes tudósításokban fog beszámolni G. A. Cuza és munkatársainak propaganda útjáról.

Nemzeti gyász Csehszlovákiában

A CTK ügynökség prágai jelentése szerint Masaryk halálhírére Jan Masaryk meghatározott miniszter, az elnök fia közölte az újságírókkal a következő szavakkal: „Apám 3.29 órakor meghalt”.

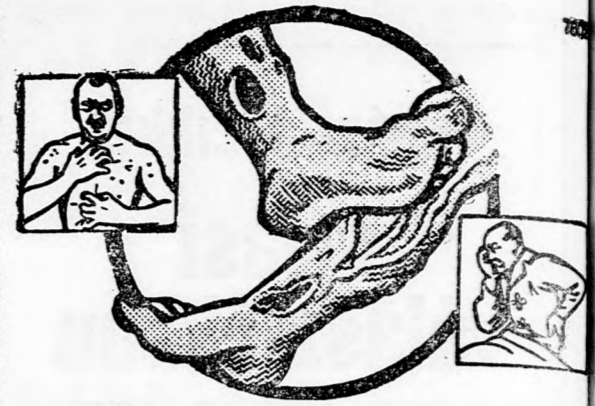
A családtagokon kívül jelen volt Eduard Benes köztársasági elnök és neje, valamint Hodzsa miniszterelnök is, akik résztvételüket fejezték ki a hozzátartozóknak. Az elhunytól azonnal halotti maszkot készítettek. A holttestet bebalzsamozták. A halálhírt azonnal közölték a törvényhozó testület elnökeivel és a kormány tagjaival. A kormány azonnal elrendelte, hogy az összes csehszlovák középületeken a temetés napján estig tartás fenn a fekete lobogókat.

A halál beálltáról szóló hivatalos jelentést

dr Maixner, Simeck és Jira kezelőorvosok írták alá.

A betegszoza szomszédságában dr Samal, az elnök magántitkára, Schenk, régebbi titkára és az ápolónők tartózkodtak. Mikor Maixner és Simeck orvosok közölték a halál beálltát, a családtagok sorra a betegágyhoz járultak és megcsókolták a kihűlt földi maradványokat. Benes elnök szintén homlokon csókolta az elhunytat, Hodzsa miniszterelnök pedig mélyen meghajolva fejezte ki kegyeletét. Dr Alice Masaryk, az elhunyt leánya, kívánságára dr Maixner zárta le Masaryk szemeit.

Egész Csehszlovákia területén elrendelték a nemzeti gyászt. A gyászszertartást valószínűleg jövő hétfőn tartják meg. Addig a holt-

A rossz vér következménye

Ekzema - Hólyagos pörseések - Furunculusok - Reuma - Visszerek - Lábfájás - Érelmeszesedés - Női bajok

Tiszta vér : egészség, tisztátalan vér : betegség vagy halál. Meg lehet őrizni a vér tisztaságát? Minden bizonnyal. A Dépuratif Richelet egyszerű és olcsó szere a vér tisztántartásának. E heroikus szer hatása alatt a vér megszabadul minden mérgező anyagától és gyökerelesen megtisztulva, hamarosan ismét a táplálék folyadékká, az egészség és az élet ama közlekedési eszközévé válik, amelynek rendeltetését alapján lennie kell. Régi ekzémában, vagy egyéb bőrbajokban hólyagos pörseések, furunculosis, psoriasis, sycosis, borpírosság, csúszás kiütés stb. Szervenők kintó viszketései megszűnnek, sebek megszáradnak és lehullanak. Bőrük újra egészségessé és üdévé válik. A mere izületi fájdalmas reumában szenvedőket a mozgátlanságra kárhoztatott köszvényes betegek számára a normális életnek a Dépuratif Richelet. A visszerek és aranyerek egész sereg győződött már meg róla, hogy ez a szer eltávolítja bajait; a viszkető fájdalmak elmúltak, daganatok eltűntek; a gennyedő sebek folyás megállt, a sebek bezárultak és semmiféle heg hátra nem hagytak. A hiányos nedvkerítés áldozatait: az érelmeszesedés folyamán kialakuló eldült erek, a szívbetegségek és a kritikus korban levő asszonyokat megszabadította a Dépuratif Richelet szívdobogásuktól, szédüléstől, a halántékukban időnként fellépő nagy fájdalmaktól, szemképrázásuktól és éjszakai tetlen vesefájdalmuktól. Mindezeknek a betegeknek a Dépuratif Richelet véruk megtisztítása és regenerálása útján meghozta újabb a fájdalommentes, tevékeny és boldog élet lehetőségét.

DÉPURATIF RICHELET

minden gyógyszerárban és drogáriában kapható

testet a prágai királyi kastélyban ravatalozták fel. Valószínű, hogy a koporsót a Lany-kastélyban helyezik örök nyugalomra az elnök feleségének sírja mellé. Végleges intézkedés még nem történt.

Bucaresti, szeptember 15. A bucaresti csehszlovák követségre kintülték a gyászlobogót. Románia prágai követe megjelent a csehszlovák külügyminisztériumban és kormány részvételét tolmácsolta Masaryk elnök halála miatt.

A Kolozsvári csehszlovák konzulátuson szintén félröbóra eresztették a cseh nemzeti lobogót.

Bucaresti, szeptember 14. A bucaresti csehszlovák követség közleményt adott ki, mely szerint könyvet fektetett le, melyben mindazok beírhatják nevüket, akik ezzel is tanúsítják akarják adni, hogy résztvesznek Csehszlovákia gyászában. A közlemény megjelenése után számosan látogattak el a követségre. Az első között jelent meg Tatarescu miniszterelnök és kormány nevében részvételt tolmácsolta. Bucarestben nagy benyomást keltett Masaryk halála. A kormány összes tagjai, a diplomáciai testület, a politikai élet vezetői valamennyien a csehszlovák követségen felfektetett könyv elé járultak és azt aláírták.

Tatarescu miniszterelnök hosszabb megbeszélést folytatott Paraschivescu miniszterelnökségi osztályigazgatóval, hogy Románia részvételét Csehszlovákia gyászában ünneppayessé tegyék. A kormány részvételtáviratát küldött Masaryk családjának és a csehszlovák köztársaság elnökének. Masaryk temetésén román delegáció is résztvesz, melynek tagjai és megbízatása tekintetében még nem történt döntés.

FRATERNITÁS Könyv- és Lapkiadó Vállalat, Budapest, Széchenyi utca 1. Tel.: 18-60.

Taxa postala plátite in num. No. 224713/929.
10. Telefon: 8-61. Havonta 110, negy évre 600, egészévre földre: Havonta 2, félévre 12, egészévre detések díjszabás KELET a transz zsidóság egyetlen ja. Cikkeink utány forrás megjelöléséve

Három hónap százelekban

Pontosan hét hóna világot Pop Valer miniszter hírhedt tö törvényerővel akartá kereskedelmi és ipar sebbségi alkalmazott százelekos numerusz Heteken keresztül egész ország közvél zet különböző formá egyiktörő le kellett niszternek — bárm számára — mert a sára kiküldött jogi dait, hogy az orszá etnikai megkülönb De el kellett tekinté dasági numerusz azért is, mert a libe telyes frakciója. élén dasági élet egyensul gető veszedelmét lát Pop Valer azonban ken helyeső kórusá kijelentette, hogy n arányosítás gondolát tartózkodása alkalmá a nemzeti munka va sitani, még pedig Ugy látszik ez az i törtökön dében Pop ipari és kereskedelm körleveget, amely f hogy három hónapon venőt százelekban r személyzetet alkalm

Ezt a lörleveget, rikus formában — n dasági élete. 1933 n mondása előtt Vaidá mában látott hozzá ciáknak a vállalatok Pop Valer is a levé ját választotta kate sek helyett, holott a delkezesek, amelyk klauzusz törvénybe ták, éppugy érvénye felszólítás számára most, szeptemberbe időt Pop Valer az o sére, az nem nehez Három hónapos ter miniszter udvarias sára s mire ez az idő mány már minden íez hatalmon. Ső már a választók előt a négy esztendő ala ról. És a jobboldali atmoszférában mily lesz hivatkozni arra ízmus terén a íbe radt hátra a dema ben!

Pop Valer dr egy beállitottsága nyilv formájában és lénye bentől levél kiküldé egyénileg biztosítja vonulás lehetőségét kulat felé, sőt egy mányformáció száma volna azonban azt iparügyi miniszter A Viitorulban néhá jelent egy rövid és nek látszó hivatalos most nyer kellő ma

Külföldi tanulmányutamról hazatérve beiratkozások megkezdődtek. Jelentkezni lehet 12-4-ig és este 8-9-ig

Rosenfeld - Rothschild Lily ritmikus tornaiskolájában

Str. Berde 2. (Unitárius kollégium mellett). Csoportórák, magánórák, gyermekek és felnőttek részére az iskolában és otthon, valamint tanerőkiképzés.

Fogyó- és gyógytorna, ritmika, akrobatika, stb. A tanítás szeptember 15-én kezdődik.

